

RP 176/2022 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om arbetslösas studier och rätt till utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen ändras.

Enligt propositionen ska de arbetslösas möjligheter att bedriva deltidsstudier vid sidan av jobbsökning utan att förlora arbetslöshetsförmånen förbättras genom ändringar i bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Avvägningen om studierna ska betraktas som heltidsstudier eller deltidsstudier ska i fortsättningen bedömas utifrån studiernas omfattning endast i fråga om vissa särskilt fastställda studier. Andra än särskilt fastställda studier inverkar inte på den arbetssökandes rätt att beviljas arbetslöshetsförmåner. Dessutom föreslås det att kortvariga studier som genomförs vid öppna högskolan och studier som genomförs som en del av sysselsättningsfrämjande service inte ska påverka rätten till arbetslöshetsförmåner.

På motsvarande sätt som för närvarande ska det kunna visas att vilka studier som helst utgör deltidsstudier på basis av minst sex månaders stadigvarande tid i arbete eller företagsverksamhet under studietiden. I lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska det dessutom föreskrivas att studier som inletts under ett anställningsförhållande inte utgör något hinder för erhållande av arbetslöshetsförmån, om arbetslösheten beror på en orsak som inte är beroende av den arbetssökande.

Propositionens målsättning är dessutom att öka sysselsättningen med cirka 1 100 personer. För att målet ska nås föreslås att den sänkta skyldigheten att söka arbete som för närvarande gäller arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad begränsas till att gälla endast sådana deltagare i frivilliga studier och som efter grundskolan eller gymnasiet inte har slutfört sådan utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter. Andra deltagare i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad omfattas i regel av full jobbsökningskyldighet och för dem ordnas det samtal om jobbsökning med tre månaders mellanrum.

Propositionen hänför sig till det i statsminister Sanna Marins regeringsprogram inskrivna målet att höja sysselsättningsgraden samt till målet att förbättra de arbetslösas möjligheter att studera på deltid vid sidan om jobbsökning.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Heltidsstudier och deltidstudier.....	5
2.2 Kortvariga studier.....	7
2.3 Frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.....	7
2.4 Processen med utkomstskydd för arbetslösa i fråga om arbetssökandes studier.....	8
2.5 Serviceprocessen för arbetssökande.....	10
2.6 Jobsökningsskyldighet.....	11
2.6.1 Åläggande av skyldighet att söka arbete.....	11
2.6.2 Undantag som gäller arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.....	12
2.6.3 Uppföljning av jobsökningsskyldigheten och påföljder som gäller utkomstskyddet för arbetslösa.....	12
3 Syften.....	13
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	13
4.1 De viktigaste förslagen.....	13
4.1.1 Hur studier påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån.....	13
4.1.2 Arbetssökandens serviceprocess och jobsökningsskyldighet under tiden för frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.....	15
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	16
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	16
4.2.1.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin.....	16
4.2.1.2 Konsekvenser för läroanstalter och efterfrågan på studier.....	21
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna.....	22
4.2.2.1 Ändring av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	22
4.2.2.2 Ändringar i serviceprocessen för dem som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.....	23
4.2.3 Samhälleliga konsekvenser.....	26
4.2.3.1 Konsekvenser i fråga om de grundläggande rättigheterna.....	26
4.2.3.2 Konsekvenser för arbetslösa.....	27
4.2.3.3 Konsekvenser för arbetssökande av olika kön och i olika åldrar.....	29
4.2.3.4 Konsekvenser för sysselsättningen.....	30
4.2.4 Övriga konsekvenser.....	31
4.2.4.1 Hur ändringen av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inverkar på bedrivandet av frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.....	31
4.2.4.2 Konsekvenser för studiestödet.....	32
4.2.4.3 Konsekvenser för alterneringsledighet och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	33
5 Alternativa handlingsvägar.....	33

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	33
5.1.1 En mer omfattande ändring av definitionen på heltidsstudier enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	33
5.1.2 Granskningen av studier som inte påverkar utkomstskyddet för arbetslösa	34
5.1.3 Studier som inletts under ett anställningsförhållande	35
5.1.4 Serviceprocessen för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån	35
6 Remissvar	36
6.1 Ändring av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa	36
6.2 Ändringar i jobbsökningsskyldigheten och serviceprocessen för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån	38
7 Specialmotivering.....	39
7.1 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	39
7.2 Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice	44
7.3 Lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen.....	46
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	47
9 Ikraftträdande.....	47
10 Verkställighet och uppföljning	48
11 Förhållande till andra propositioner.....	48
11.1 Samband med andra propositioner.....	48
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	48
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	49
LAGFÖRSLAG	53
1. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	53
2. Lag om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice	56
3. Lag om ändring av 2 och 12 a § i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen.....	58
BILAGOR.....	60
PARALLELLEXT	60
1. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	60
2. Lag om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice	66
3. Lag om ändring av 2 och 12 a § i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen.....	69

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering är ett av de viktigaste målen för den ekonomiska politiken under regeringsperioden att sysselsättningsgraden i en situation där världsekonomin utvecklas normalt och den inhemska ekonomin återspeglar den globala utvecklingen ska nå upp till en nivå på 75 procent i åldersgruppen 15–64 år 2023. Ett mål enligt regeringsprogrammet är dessutom att förbättra arbetslösas möjligheter att studera på deltid vid sidan om jobsökning.

I enlighet med regeringsprogrammet ska regeringen också genomföra en parlamentarisk reform av det kontinuerliga lärandet som svarar på behovet att utveckla och förnya det egna kunnandet under hela livet. I enlighet med regeringsprogrammet främjas genom reformen inlärning i arbetslivet, skapas ett servicesystem för kontinuerligt lärande och ökas jämlikheten i deltagandet genom att tillgången till tjänster förbättras. I samband med reformen granskas också förmånerna.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 25 september 2019 ett projekt för att reformera det kontinuerliga lärandet. Projektet pågår till den 31 mars 2023. För att styra projektet utsågs en parlamentarisk grupp som ska bereda reformen av det kontinuerliga lärandet. Den parlamentariska gruppen drog den 17 december 2020 upp riktlinjer för att utveckla systemet med utkomstskydd för arbetslösa så, att arbetslösa ska ha bättre möjligheter än för närvarande att studera utan att arbetslöshetsförmånen går förlorad. I syfte att nå målet slog den parlamentariska gruppen fast att den definition av heltidsstudier som ingår i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ska ses över och eventuellt ändras.

Regeringen fattade den 11 februari 2022 beslut om sysselsättningsåtgärder som ska stärka statsfinanserna med minst 110 miljoner euro. Regeringen drog upp riktlinjer för att förtydliga hur deltidstudier och arbetslöshetsförmåner kan sammanjämkas och för att i större utsträckning än för närvarande möjliggöra studier och kompetensutveckling vid sidan av jobsökning utan att arbetslöshetsförmånen går förlorad. Möjliggörande av studier gäller enligt beslutet studier som i huvudsak kan genomföras vid sidan av arbete och som således inte heller i princip utgör något hinder för att ta emot heltidsarbete.

Dessutom beslutade regeringen att frivilliga studier som stöds med utkomstskydd för arbetslösa ska ses över så att de undantag som gäller jobsökning som hänför sig till den så kallade nordiska jobsökningsmodellen ska upphävas vid ingången av 2023. Enligt beslutet ska gällande undantag för frivilliga studier endast gälla arbetslösa som saknar yrkesfärdigheter. Andra som deltar i frivilliga studier ska i regel omfattas av den normala jobsökningsskyldigheten. Ändringen höjer sysselsättningen med cirka 1 100 personer och den offentliga ekonomin stärks som helhet med cirka 41 miljoner euro per år.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet.

Sysselsättningskonsekvenserna och konsekvenserna för den offentliga ekonomin till följd av ändringen av jobsökningsskyldigheten för arbetssökande som deltar i frivilliga studier som

stöds med arbetslöshetsförmåner baserar sig på en bedömning som gjorts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

De ändringar som föreslås i propositionen har behandlats i ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen i underarbetsgruppen för tjänster, förmåner och delaktighet.

En skriftlig remissbehandling ordnades mellan den 16 maj och den 1 juli 2022.

Utlåtande om utkastet till proposition begärdes av social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, justitieministeriet, justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman. Dessutom begärdes utlåtande bland annat av aktörer som ansvarar för genomförandet av offentliga arbetskraftstjänster och systemet med utkomstskydd för arbetslösa samt av centrala organisationer som representerar arbetsgivare, företagare, löntagare, arbetslösa, studerande och kommuner.

Delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning behandlade propositionen på sitt möte den 13 september 2022.

Efter remissbehandlingen kompletterades propositionen med ändringar av teknisk natur i hänvisningsbestämmelserna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) och lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020). Dessutom kompletterades propositionen med ändringsförslag som gäller studier vid öppna högskolan.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten under adress <https://tem.fi/sv/projektsokning> med identifieringskod TEM009:00/2022.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Heltidsstudier och deltidstudier

Arbetslöshetsförmånerna är i regel inte avsedda att trygga försörjningen under heltidsstudier. För tryggande av försörjningen under heltidsstudier finns i första hand studiestödssystemet.

Definitionerna av heltidsstudier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i lagstiftningen om studiestöd motsvarar i huvudsak varandra, vilket i praktiken innebär att arbetslösa eller studerande med vissa undantag har rätt till antingen studiestöd eller arbetslöshetsförmån.

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs att studerande på heltid inte har rätt till arbetslöshetsförmåner. Begränsningen gäller också ferieperioder under heltidsstudier. Inom systemet med utkomstskydd för arbetslösa bedöms frågan om studierna är heltidsstudier eller inte antingen på basis av studiernas examensinriktning eller deras omfattning. Studier som ska betraktas som heltidsstudier har definierats i 2 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Deltidsstudier påverkar inte rätten till arbetslöshetsförmåner.

Som heltidsstudier betraktas studier där målsättningen är att avlägga yrkeshögskoleexamen, högre yrkeshögskoleexamen eller lägre eller högre högskoleexamen vid universitet. Som heltidsstudier betraktas dessutom sådana studier enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017) som syftar till avläggande av en yrkesinriktad grundexamen eller en del av en sådan examen, eller till genomförande av utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Som heltidsstudier betraktas också gymnasiestudier när deras omfattning enligt lärokursen är sammanlagt

minst 150 studiepoäng samt studier som syftar till genomförande av utbildning enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020).

På basis av studiernas omfattning betraktas som heltidsstudier andra studier som ger yrkesfärdigheter än de ovan nämnda och vars omfattning enligt studieplanen i genomsnitt är minst fem studiepoäng, tre studieveckor eller 4,5 kompetenspoäng per studiemånad. Som heltidsstudier betraktas också studier i grundläggande utbildning för vuxna enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) vars omfattning är minst 22 kurser per läsår. Andra studier än de som avses ovan betraktas även som heltidsstudier, om studiernas omfattning enligt undervisningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar.

Heltidsstudier kan visas utgöra en bisyssla, om det på basis av stadigvarande tid i arbete, bedrivande av företagsverksamhet eller sysselsättning i eget arbete under studietiden kan anses att studierna inte utgör något hinder för att ta emot ett heltidsarbete.

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa anges det inte uttömmande vad som avses med stadigvarande tid i arbete. När det gäller längden på tiden i arbete under studietiden har i tillämpningspraxis åtminstone arbete som uppfyller det arbetsvillkor som utgör en förutsättning för arbetslöshetsdagpenning för löntagare ansetts tillräckligt. I praktiken innebär detta att tiden i arbete under studietiden är minst ungefär sex månader.

Om kortvariga studier, studier som ordnats som arbetskraftsutbildning eller arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmåner har ordnats i perioder, anses den arbetssökande inte vara studerande på heltid mellan perioderna på basis av studierna i fråga.

Deltagande i utbildning som arbetsgivaren ordnat eller anskaffat med stöd av 7 kap. 13 § i arbetsavtalslagen (55/2001) eller 8 kap. 11 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) betraktas inte som heltidsstudier. Om arbetsgivaren helt eller delvis betalar utbildning som arbetstagaren själv har skaffat, anses utbildningen inte vara ordnad eller skaffad av arbetsgivaren.

Studierna för en person som har studerat på heltid betraktas som heltidsstudier tills han eller hon har avslutat sina studier. Om det inte finns skäl att göra någon annan bedömning, anses en person ha avslutat sina studier om han eller hon har slutfört studierna, sagt upp sin studierätt vid en läroanstalt eller avstått från sin studierätt vid ett universitet, har förlorat sin studierätt eller den har dragits in eller han eller hon har avlagt en yrkesinriktad delexamen och inte fortsätter sina studier. Dessutom anses en person ha avslutat sina studier om arbetskraftsutbildningen har upphört och han eller hon inte fortsätter sina studier, om den utbildning som förbereder för fristående examen har upphört eller om studierna har varit avbrutna i minst ett år.

Den som genomför gymnasiets eller den grundläggande utbildningens lärokurs i sin helhet betraktas alltid som studerande på heltid till terminens utgång. En person som inte har avlagt studentexamen men som deltar i minst två prov i studentexamen under nästa eller därpå följande termin efter att ha genomfört gymnasiets lärokurs eller avlagt en yrkesinriktad grundexamen betraktas som studerande på heltid till utgången av terminen i fråga.

Arbets- och näringsbyrån ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten om hur en arbetssökandes studier påverkar hans eller hennes rätt till arbetslöshetsförmåner. Det har getts uppskattningsvis cirka 25 800 individuella arbetskraftspolitiska utlåtanden om heltidsstudier år 2019. Av utlåtandena gällde uppskattningsvis cirka 14 700 examensinriktade studier och uppskattningsvis cirka 1 400 hade getts på basis av studiernas omfattning. Det har getts uppskattningsvis cirka 21 100 individuella utlåtanden om deltidstudier år 2019.

De statistikuppgifter som presenteras ovan är uppskattningar och de är förenade med vissa förbehåll. Statistiken har bland annat sammanställts så att ordsökningarna riktats till fritt formulerade motiveringstexter som ingår i arbetskraftspolitiska utlåtanden. Detta har kunnat leda till att statistiken till vissa delar är bristfällig eller att vissa studier syns på fel sätt i statistiken. Det bör också noteras att de uppgifter som presenteras inte direkt beskriver antalet utlåtanden som lämnades 2019. I uppgifterna presenteras utlåtanden där det anges att giltighetstiden börjar 2019. I praktiken innebär detta att uppgifterna även kan innehålla utlåtanden från andra år än 2019. I vissa situationer har utlåtandet kunnat lämnas retroaktivt t.ex. år 2020 i fråga om 2019. Uppgifterna ger emellertid en indikativ uppskattning av antalet arbetskraftspolitiska utlåtanden om heltidsstudier och deltidstudier.

Det att man vid deltidstudier använder sig av arbetskraftspolitiska utlåtanden med samma kod även i andra situationer än sådana som gäller studier är också förenat med vissa förbehåll. Det totala antalet utlåtanden som gäller 2019 är uppskattningsvis cirka 66 100. Avsikten har varit att från den totala mängden utlåtanden få fram de utlåtanden som gäller deltidstudier från motiveringarna till utlåtanden med hjälp av ordsökning där man utnyttjat sökord som anknyter till olika studier.

2.2 Kortvariga studier

En arbetssökande som fyllt 25 år kan dessutom bedriva studier som pågår högst sex månader utan avbrott eller i perioder utan att arbetslöshetsförmånen går förlorad. En ytterligare förutsättning är bland annat att studierna ger yrkesfärdigheter eller stöder företagsverksamhet.

Kortvariga studier kan vara antingen heltidsstudier eller deltidstudier. Arbets- och näringsbyrån bedömer och avgör om det är fråga om heltidsstudier eller deltidstudier endast om arbetssökandens studier, som ursprungligen var avsedda att pågå högst sex månader, inte har slutförts när tidsfristen på sex månader går ut.

Utgångspunkten är att arbetssökanden kan bedriva tidigare studier som kortvariga studier endast om studierna bevisligen har avbrutits minst ett år tidigare. Möjligheten till högst sex månaders heltidsstudier utan förlust av arbetslöshetsförmånen återfås efter det att personen har uppfyllt arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning har börjat löpa från början. Detta förutsätts, även om de tidigare studierna inte har pågått sex månader.

Detta kan leda till att arbetssökanden efter mycket korta studier som varat exempelvis en månad måste uppfylla arbetsvillkoret och att maximitiden för arbetslöshetsdagpenning måste ha börjat löpa från början för att arbetssökanden ska ha rätt att på nytt bedriva kortvariga studier med stöd av den bestämmelse som avses här utan att arbetslöshetsförmånen går förlorad.

Det har getts uppskattningsvis cirka 4 700 individuella arbetskraftspolitiska utlåtanden om kortvariga studier för år 2019.

2.3 Frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

Arbetssökandes heltidsstudier kan dessutom i vissa situationer stödjas med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller i lagen om främjande av integration (1386/2010).

Stödandet av frivilliga studier med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice förutsätter att den arbetssökande har fyllt 25 år och att

studierna är heltidsstudier på det sätt som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Stödandet av studier baserar sig på arbets- och näringsbyråns prövning. I prövningen beaktas bland annat den arbetssökandes individuella behov av utbildning och hur ändamålsenligt det är att stödja studierna eller hur ändamålsenlig arbetskraftsutbildningen är. Studierna ska enligt arbets- och näringsbyråns bedömning på ett väsentligt sätt förbättra den arbetssökandes möjligheter till sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden.

Stöd för en studiehelhet kan i regel ges för högst 24 månader. Om syftet med studierna är att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs, kan den studiehelhet som studierna bildar emellertid stödjas för högst 48 månaders tid. Stödtiden kan inte förlängas, men den arbetssökande kan meddela arbets- och näringsbyrån att han eller hon avbryter de studier som stöds med arbetslöshetsförmån. Tiden för avbrottet räknas inte in i maximitiden för stödet.

För att den arbetssökande ska få arbetslöshetsförmån för sina studier krävs det dessutom att han eller hon gör framsteg i studierna. Den arbetssökande anses göra tillräckliga framsteg i högskolestudier när han eller hon får i genomsnitt fem studiepoäng per studiemånad för studieprestationer som ingår i den studiehelhet som stöds. I fråga om andra studier förutsätts det att studierna framskrider i enlighet med utbildnings- eller studieplanen. Arbets- och näringsbyrån följer den arbetssökandes framsteg i studierna på det sätt som överenskommit i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den.

Bestämmelser om stödandet av invandrarnas frivilliga studier med arbetslöshetsförmån finns i lagen om främjande av integration. De viktigaste skillnaderna med lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice när det gäller förutsättningarna för stödandet av studierna ansluter sig till det att de studier som får stöd inte behöver bedrivas heltid. Dessutom kan även självständiga studier av invandrare som inte har fyllt 25 år stödjas med arbetslöshetsförmån.

År 2019 lämnades det uppskattningsvis cirka 22 700 individuella arbetskraftspolitiska utlåtanden om frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, år 2020 uppskattningsvis cirka 20 500 och år 2021 uppskattningsvis cirka 18 900.

År 2019 lämnades det uppskattningsvis cirka 11 000 individuella arbetskraftspolitiska utlåtanden om frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån som avses i lagen om främjande av integration, år 2020 uppskattningsvis cirka 9 400 och år 2021 uppskattningsvis cirka 8 200.

Med utgångspunkt i den rapport som gäller utbildningsservice vid Nylands arbets- och näringsbyrå var de vanligaste frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som inletts 2016 hälso- och sjukvården (de vanligaste grundexamen som närvårdare) samt företagsekonomi, administration och handel (bl.a. merkonomexamen inom affärsekonomi).¹

2.4 Processen med utkomstskydd för arbetslösa i fråga om arbetssökandes studier

Arbets- och näringsbyrån ger för utbetalaren av arbetslöshetsförmånen, nämligen Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan, bindande arbetskraftspolitiska utlåtanden om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner. När det gäller kunder inom kommunförbundet som gäller främjande av sysselsättningen ges ett arbetskraftspolitiskt

¹ <https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/32360649/Opiskelulla+tehoa+ty%C3%B6listymiseen/06fde277-0dda-4b3c-b14a-88f63ada2bbd>

utlåtande av kommunen inom försöksområdet. Dessutom kan arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter i vissa situationer ge arbetskraftspolitiska utlåtanden.

Vissa arbetskraftspolitiska utlåtanden som kräver prövning har på riksnivå koncentrerats till Nylands arbets- och näringsbyrå från och med den 1 oktober 2021. Nylands arbets- och näringsbyrå ger inom verksamhetsområdena för samtliga arbets- och näringsbyråer och kommuner inom ett försöksområde i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen arbetskraftspolitiska utlåtanden bland annat om hur arbetssökandens studier påverkar rätten att erhålla arbetslöshetsförmån. Varje arbets- och näringsbyrå och kommun inom ett försöksområde ger emellertid inom sina verksamhetsområden arbetskraftspolitiska utlåtanden om arbetssökandens kortvariga studier.

Utöver Nylands arbets- och näringsbyrå har alla arbets- och näringsbyråer och kommuner inom ett försöksområde från och med den 11 juli 2022 inom sitt eget verksamhetsområde kunnat ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om en arbetssökandes heltidsstudier i situationer som inte är förenade med prövning samt om studier vars omfattning i sin helhet är mindre än den i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivna omfattning som visar att studierna är heltidsstudier.

Vid avgörandet av de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner utreds hur alla arbetssökandes studier påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån (med undantag för mindre studier av hobbynatur). I praktiken innebär detta att den arbetssökande ska lämna uppgifter om alla sina studier till arbets- och näringsbyrån eller kommunen inom ett försöksområde i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen. Kommunen skickar en begäran om redogörelse för studierna till den arbetssökande. I vissa situationer har skickandet av begäran om redogörelse automatiserats. Den arbetssökande svarar på begäran om redogörelse, varefter frågan om det är heltidsstudier eller deltidstudier avgörs och utlåtandet ges centraliserat vid Nylands arbets- och näringsbyrå eller i ovannämnda situationer som inte är förenade med prövning vid respektive arbets- och näringsbyrå inom dess verksamhetsområde eller i kommunen inom försöksområdet.

En omfattande utredning av studierna kan i vissa situationer vara oändamålsenlig och fördröja utredningen och avgörandet av arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmåner. Utredning av alla studier medför administrativt arbete vid arbets- och näringsbyråerna och i kommunerna i försöksområdena. Dröjsmål med avgörande av en arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmån och därigenom en eventuell fördröjd utbetalning av förmånen kan också påverka den arbetssökandes beslut om att inleda studierna eller leda till att redan inledda studier avslutas av rädsla för att arbetslöshetsförmånen ska gå förlorad. Det finns inga statistikuppgifter om hur vanliga sådana situationer är.

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa definieras på ett uttömmande sätt de studier som ska betraktas som heltidsstudier. Prövning av om det är fråga om heltidsstudier eller deltidstudier kan ske endast när det är fråga om huruvida en arbetssökande har tillräcklig arbetshistoria eller företagsverksamhet eller sysselsättning i eget arbete under studietiden för att han eller hon ska kunna påvisa sin förmåga att studera vid sidan av arbete.

Oklarheter i samband med sammanjämkningen av arbetslöshetsförmåner och studier eller bristfällig information om studiernas inverkan på rätten till arbetslöshetsförmåner kan emellertid i praktiken höja tröskeln för att inleda studier. Om t.ex sammanjämkningen av studier och arbetslöshetsförmåner upplevs som komplicerad eller om arbetssökanden inte på förhand får tillräcklig information om hur studierna inverkar på arbetslöshetsförmånen, kan han eller hon låta bli att inleda de planerade studierna.

Eftersom det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte anges uttömmande vad som anses vara tillräckligt lång stadigvarande tid i arbete eller företagsverksamhet under studietiden för att visa att studierna är deltidstudier, baserar sig visandet av att det är studierna är deltidstudier på arbets- och näringsbyråns prövning på grundval av tid i arbete under studietiden. I tillämpningspraxis har i princip cirka sex månaders tid i arbete under studietiden ansetts vara tillräckligt. Arbets- och näringsbyrån avgör emellertid ärendena från fall till fall och kan vid prövningen beakta bland annat orsakerna till att anställningsförhållandet upphör.

2.5 Serviceprocessen för arbetssökande

Arbets- och näringsbyrån eller en kommun som deltar i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen ordnar en inledande intervju med en arbetssökande inom fem vardagar från det att jobsökningen inleddes. Den inledande intervjun utgör en grund för senare samtal om jobsökning och kompletterande samtal om jobsökning. Vid den inledande intervjun bedöms den arbetssökandes servicebehov, utarbetas en sysselsättningsplan och åläggs en jobsöknings-skyldighet.

I regel ordnas den inledande intervjun på plats på arbets- och näringsbyrån eller på verksamhetsstället för en kommun inom ett försöksområde, om inte något annat sätt att ordna servicen är mer ändamålsenligt t.ex. på grund av särskilt långa besöksresor eller när man känner till att det är fråga om en kort tid av arbetslöshet, eller på grund av att den arbetssökande fortfarande har arbete eller t.ex. genomgår en utbildning och därför inte kan delta i den inledande intervjun på ort och ställe.

Vid behov kan den inledande intervjun föregås av ett kompletterande samtal om jobsökning där en sysselsättningsplan utarbetas och arbetssökandens servicebehov preliminärt bedöms. I en sådan situation ska ett kompletterande samtal om jobsökning ordnas inom fem vardagar från det att jobsökningen inleddes, och en inledande intervju ska ordnas utan dröjsmål efter det kompletterande samtalet om jobsökning.

Efter den inledande intervjun ordnar arbets- och näringsbyrån eller kommunen inom försöksområdet för arbetssökanden samtal om jobsökning och kompletterande samtal om jobsökning, där arbetssökandens jobsökning stöds samt utvärderas dess resultat och hur sysselsättningsplanen genomförs.

Samtal om jobsökning ordnas alltid efter att arbetslösheten fortgått i tre månader. Under de tre första månaderna av jobsökningen ordnas dessutom kompletterande samtal om jobsökning för den arbetssökande med två veckors mellanrum. I praktiken innebär det här att ett kompletterande samtal om jobsökning ordnas fem gånger under de tre första arbetslöshetsmånaderna. När arbetslösheten har fortgått i ett halvt år ordnas det dessutom en ny period på en månad under vilken två kompletterande samtal om jobsökning ordnas.

Avvikelse från ordnandet av kompletterande samtal om jobsökning varannan vecka kan göras, om det behövs med tanke på den arbetssökandes servicebehov och andra tjänster som ordnas för honom eller henne. Också i detta fall ordnas fem kompletterande samtal om jobsökning för den arbetssökande under de tre första månaderna.

Samtal om jobsökning och kompletterande samtal om den arbetssökandes jobsökning efter den inledande intervjun ordnas inte, om jobsökningen kommer att avslutas inom en månad. Samtalen ordnas senare, om arbetssökandens situation förändras och jobsökningen fortsätter. Om den arbetssökande är permitterad, ordnas kompletterande samtal om jobsökning endast på den arbetssökandes begäran.

Samtal om jobsökning och kompletterande samtal om jobsökning ska ordnas på det sätt som med beaktande av den arbetssökandes behov av service och av omständigheterna är mest ändamålsenligt. Samtalen om jobsökning och de kompletterande samtalen om jobsökning kan genomföras på plats på arbets- och näringsbyrån eller i lokaler i en kommun inom försöksområdet eller t.ex. på en arbetsplats eller vid en läroanstalt. Samtalen kan också genomföras t.ex. per telefon eller videoförbindelse. När sättet att ordna servicen väljs bör särskild uppmärksamhet fästas vid arbetssökandens servicebehov och sökandens egna önskemål om hur servicen ska ordnas.

Om en arbetssökande deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad, ordnas ett samtal om jobsökning och ett kompletterande samtal om jobsökning först i slutskedet av studierna. Samtal om jobsökning ordnas en månad innan frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån avslutas. Inom en månad efter samtalet om jobsökning ska ett kompletterande samtal om jobsökning ordnas, såvida det inte är uppenbart onödigt.

2.6 Jobsökningsskyldighet

2.6.1 Åläggande av skyldighet att söka arbete

Ett villkor för att arbetslöshetsförmånen ska fortsätta betalas ut är att den arbetssökande söker jobb som han eller hon har möjlighet att få så som anges i sysselsättningsplanen. I regel förutsätts det att den arbetssökande söker fyra jobb som han eller hon har möjlighet att få under en granskningsperiod på en månad. Den kvantitativa skyldigheten att söka arbete skrivs in i sysselsättningsplanen vid den inledande intervjun eller i ett kompletterande samtal om jobsökning före intervjun. Det ska kontrolleras att jobsökningsskyldigheten är aktuell vid samtal om jobsökning och vid behov vid kompletterande samtal om jobsökning i samband med att sysselsättningsplanen ses över.

När jobsökningen har varat i sex månader och en inledande intervju om jobsökning har ordnats för den arbetssökande, är han eller hon, för att rätten till arbetslöshetsförmåner ska kvarstå, förpliktad att söka ett sådant arbete som nämns i ett arbetserbjudande som framläggs av arbets- och näringsbyrån eller en kommun som deltar i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen. Arbetserbjudandet är inte förpliktande för den arbetssökande om han eller hon redan har sökt fyra andra jobb som han eller hon har möjlighet att få under den pågående granskningsperioden för jobsökningsskyldigheten eller fullgjort någon annan kvantitativ jobsökningsskyldighet som bestämts för honom eller henne.

Den kvantitativa jobsökningsskyldigheten kan sänkas, om arbets- och näringsbyrån eller en kommun som deltar i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen bedömer att det inte är möjligt att söka fyra möjliga jobb under granskningsperioden. Vid bedömningen beaktas som omständigheter som hänför sig till den arbetssökande arbetserfarenhet, utbildning och övrig kompetens samt arbetsförmåga och den arbetssökandes eventuella skydd för yrkesskicklighet enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Jobsökningsskyldigheten inkluderas inte i jobsökarplanen, om det inte finns några möjliga jobb att söka.

Under tiden för deltidstudier och kortvariga studier kvarstår en arbetssökandes skyldighet att söka och vara beredd att ta emot heltidsarbete samt att delta i sysselsättningsfrämjande service när arbets- och näringsbyrån eller en kommun inom ett försöksområde i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen erbjuder sådana tjänster. En arbetssökande som deltar i deltidstudier eller kortvariga studier omfattas i regel av full jobsökningsskyldighet. Han eller hon ska således söka fyra möjliga jobb under en granskningsperiod på en månad.

2.6.2 Undantag som gäller arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

Om en arbetssökande deltar i frivilliga studier i läs- och skrivkunnighet som stöds med arbetslöshetsförmån och studierna på det sätt som avses i 2 kap. 10 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bedrivs på heltid, åläggs inte skyldighet att söka arbete. Detta gäller frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt såväl lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som lagen om främjande av integration.

En arbetssökande som bedriver andra studier än frivilliga studier i läs- och skrivkunnighet som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad omfattas av en sänkt skyldighet att söka arbete. Under studietiden ska arbetssökanden söka tre jobb som han eller hon har möjlighet att få under granskningsperioder på tre månader. Den fulla jobbsökningsskyldigheten för en arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad börjar uppskattningsvis en månad innan studierna beräknas vara avslutade.

I regel riktar sig den sänkta skyldigheten att söka arbete till sådana arbetssökande som är svåra att sysselsätta och den fulla skyldigheten att söka arbete till sådana arbetssökande vars sysselsättningsmöjligheter i regel är goda. Sysselsättningsmöjligheterna för personer som genomgått utbildning som ger yrkesfärdigheter är i regel bättre än för dem som saknar sådan utbildning. För arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad gäller samma sänkta skyldighet att söka arbete oberoende av om arbetssökanden har genomgått en utbildning som ger yrkesfärdigheter eller inte.

2.6.3 Uppföljning av jobbsökningsskyldigheten och påföljder som gäller utkomstskyddet för arbetslösa

Uppföljningen av jobbsökningen grundar sig enligt förslaget i princip på de uppgifter som den arbetssökande uppger. Beroende på hur lång granskningsperioden för skyldigheten att söka arbete är ska arbetssökanden med en månads eller tre månaders mellanrum meddela att han eller hon söker möjliga jobb. Utbetalningen av arbetslöshetsförmån avbryts under den tid rätten till utkomstskydd för arbetslösa utreds, om underlåtelse att genomföra planen kan inverka på den arbetssökandes rätt till utkomstskydd för arbetslösa. Jobbsökningens resultat följs också upp i samband med samtal om jobbsökning och kompletterande samtal om jobbsökning.

Arbets- och näringsbyrån eller en kommun som deltar i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen påminner skriftligen arbetssökanden om hur hans eller hennes förfarande påverkar sysselsättningen och rätten att få arbetslöshetsförmån bland annat när arbetssökanden har låtit bli att söka möjliga jobb i enlighet med sin sysselsättningsplan. En påminnelse har inga konsekvenser för arbetssökandens rätt att få arbetslöshetsförmån, och för att påminnelse ska kunna ges förutsätts inte att arbetssökandens förfarande ska anses vara klandervärt enligt en arbetskraftspolitisk bedömning.

Om en arbetssökande utan giltig orsak försummat att söka ett arbete som erbjuds, att utarbeta eller fullfölja en sysselsättningsplan samt att delta i service, förlorar arbetssökanden sin rätt till arbetslöshetsförmån för viss tid. Arbetssökandens förfarande granskas för en tid på 12 månader före den sista försummelsen eller något annat motsvarande förfarande. Avgörande är t.ex. när det gäller jobbsökningsskyldigheten att den i sysselsättningsplanen överenskomna granskningsperioden för jobbsökning upphör.

Påföljden för två försummelser av arbetssökanden är att tidsperioden utan ersättning blir sju kalenderdagar och vid en tredje försummelse 14 kalenderdagar. Om arbetssökanden en fjärde gång förfar klandervärt, åläggs han eller hon skyldighet att vara i arbete i 12 kalenderveckor. Skyldighet att vara i arbete innebär att man förlorar rätten till utkomstskydd för arbetslösa tills vidare. Rätten till förmåner återställs det vill säga skyldigheten att vara i arbete kan fullgöras genom tid i arbete, genom att vara företagare, genom studier samt genom att delta i sådan sysselsättningsfrämjande service som definieras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Påföljderna inom utkomstskyddet för arbetslösa tillämpas också på arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

3 Syften

Syftet med propositionen är att förbättra arbetslösas möjligheter att studera vid sidan om jobb-sökning utan att arbetslöshetsförmånerna går förlorade. Syftet är dessutom att skapa klarhet i hur en arbetssökandes studier påverkar rätten till arbetslöshetsförmån. Propositionen syftar också till att göra processen med behandling av ärenden som gäller utkomstskydd för arbetslösa smidigare för arbetssökande och att säkerställa att utkomstskyddsärenden behandlas utan dröjsmål.

Ett ytterligare syfte med propositionen är att öka sysselsättningen med cirka 1 100 personer.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Hur studier påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån

Avvägningen om studierna ska betraktas som heltidsstudier eller deltidstudier ska bedömas utifrån studiernas omfattning endast i fråga om vissa särskilt fastställda studier. Studier som betraktas som heltidsstudier på basis av examensinriktning ska anges i lagen om utkomstskydd för arbetslösa huvudsakligen på samma sätt som för närvarande. Under heltidsstudier har arbetssökande på motsvarande sätt som för närvarande inte rätt till arbetslöshetsförmåner.

Huruvida studierna bedrivs på heltid eller på deltid bedöms utifrån studiernas omfattning när det är fråga om studier för påbyggnadsexamen vid universitet samt studier för yrkesexamen och specialyrkesexamen. Dessutom bedöms heltidsstudier och deltidstudier utifrån studiernas omfattning i fråga om studier vid en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) samt i fråga om andra heltidsstudier som ger yrkesfärdigheter. Studiernas inverkan på arbetssökandes rätt till utkomstskydd för arbetslösa motsvarar till denna del den nuvarande situationen, även om ordalydelsen i bestämmelsen ändras.

Studier vid öppna universitet och öppna yrkeshögskolor inverkar inte på rätten till arbetslöshetsförmåner, om studierna enligt studieplanen pågår högst tre månader utan avbrott eller i perioder. När studierna enligt studieplanen pågår längre än tre månader, avgörs huruvida de studier som bedrivs vid öppna universitet eller öppna högskolor är heltidsstudier utifrån studiernas omfattning från studiernas början.

Andra än ovan nämnda studier som för närvarande bedöms utifrån studiernas omfattning inverkar inte på den arbetssökandes rätt att beviljas arbetslöshetsförmåner. I praktiken innebär detta att den arbetssökande fritt kan delta i andra studier än de som anges i lagen om utkomstskydd

för arbetslösa utan att arbetslöshetsförmånen går förlorad. Sådana studier som inte i fortsättningen påverkar erhållandet av arbetslöshetsförmån är t.ex. olika kortare kurser och utbildningar, behörighetsutbildning samt studier vid medborgarinstitut.

Arbetssökanden behöver inte meddela om andra studier i fråga till arbets- och näringsbyrån eller kommunen inom ett försöksområde i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen, och arbets- och näringsbyrån eller kommunen inom ett försöksområde ska inte utföra utredningsarbete som gäller dessa studier när arbetssökanden ansöker om arbetslöshetsförmån. Dessutom föreslås att studier som ordnas som en del av sysselsättningsfrämjande service inte ska påverka rätten till arbetslöshetsförmån.

Tabell. Studier beträffande vilka bedömningen av frågan om studierna är heltidsstudier eller deltidsstudier motsvarar nuläget.

Typ av studier
Yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen
Lägre eller högre högskoleexamen som avläggs vid universitet
Yrkesinriktad grundexamen eller del av examen (inkl. handledande utbildning)
Gymnasiestudier
Studier inom grundläggande utbildning för vuxna
Studier för påbyggnadsexamen vid universitet
Studier för yrkesexamen och specialyrkesexamen eller del av en sådan examen
Utbildning vid folkhögskolor eller idrottsutbildningscenter

Det är möjligt att visa att vilka studier som helst utgör deltidsstudier på basis av minst sex månaders stadigvarande tid i arbete eller företagsverksamhet under studietiden. Detta motsvarar huvudsakligen nuvarande tillämpningspraxis. Dessutom utgör studier som inletts under ett anställningsförhållande inget hinder för att få arbetslöshetsförmån, om orsaken till arbetslösheten är oberoende av den arbetssökande. Sådana orsaker är permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker.

En förutsättning för att få arbetslöshetsförmån då arbetssökanden studerar på deltid är att han eller hon är skyldig att söka möjliga jobb på det sätt som överenskommit i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den och att han eller hon är beredd att ta emot heltidsarbete. Den arbetssökande är dessutom fortfarande skyldig att delta i sysselsättningsfrämjande service när den erbjuds honom eller henne.

Arbetssökanden omfattas i regel av full jobsökningsskyldighet, vilket innebär att han eller hon ska söka fyra jobb som han eller hon har möjlighet att få under en granskningsperiod på en månad, ifall inte skyldigheten i fråga om antalet jobb som ska sökas minskats eller någon jobsökningsskyldighet inte ålagts på de grunder som bestäms i 3 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice. Jobsökningsskyldigheten stöder en aktiv jobsökning och sysselsättning. Arbetssökanden omfattas i regel även av den sedvanliga serviceprocessen. Det ordnas således samtal om jobsökning och kompletterande samtal om jobsökning för honom eller henne i enlighet med 2 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice.

Dessutom föreslås i propositionen att arbetssökandens tidigare studier som har varat högst tre månader inte ska påverka rätten att bedriva kortvariga studier utan att arbetslöshetsförmånen går förlorad.

4.1.2 Arbetssökandens serviceprocess och jobsökningsskyldighet under tiden för frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

Det föreslås att den kvantitativt sänkta jobsökningsskyldigheten som för närvarande gäller arbetssökande som uppskattningsvis under en dryg månad deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån avgränsas till att gälla endast sådana arbetssökande som deltar i frivilliga studier och som efter grundskolan eller gymnasiet inte har slutfört sådan utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter.

Det som nämns ovan innebär att en arbetssökande som saknar utbildning och som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån ska söka tre jobb som han eller hon har möjlighet att få under en granskningsperiod på tre månader. Jobsökningsskyldigheten i fråga motsvarar den nuvarande sänkta jobsökningsskyldigheten som gäller personer som deltar i frivilliga studier.

Om en arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån efter grundskolan eller gymnasiet har slutfört sådan utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter, omfattas han eller hon i regel av full jobsökningsskyldighet. Det här innebär i regel att arbetssökanden ska söka fyra jobb som han eller hon har möjlighet att få under en granskningsperiod på en månad, ifall inte skyldigheten i fråga om antalet jobb som ska sökas minskats eller någon jobsökningsskyldighet inte ålagts. De i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice avsedda grunderna för en minskning av den kvantitativa jobsökningsskyldigheten och för situationer där jobsökningsskyldighet inte åläggs motsvarar till övriga delar nuläget.

Dessutom föreslås att det för arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad och som har genomgått en utbildning som ger ovan nämnda yrkesfärdigheter, ska ordnas samtal om jobsökning med tre månaders mellanrum. Vid samtal om jobsökning stöds den arbetssökandes jobsökning samt utvärderas dess resultat och hur sysselsättningsplanen genomförs. Vid samtal om jobsökning kontrolleras dessutom att jobsökningsskyldigheten är uppdaterad.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

De i propositionen föreslagna ändringarna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ökar utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa inom de offentliga finanserna med uppskattningsvis cirka 6 miljoner euro årligen från och med 2023. Utgiftsökningen i statsbudgeten under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel kommer att vara uppskattningsvis cirka 760 000 euro under moment 33.20.50 Statsandel till förtjänstskyddet och alterneringsersättningen inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag) och uppskattningsvis cirka 4,4 miljoner euro under moment 33.20.52 Statsandel till grundskyddet inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag). En del av kostnaderna berör Sysselsättningsfonden (uppskattningsvis cirka 760 000 euro) i stället för staten och arbetslöshetskassorna (uppskattningsvis cirka 90 000 euro).

Även kommunerna kan orsakas kostnader i fråga om finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Till denna del kan en exakt kostnadseffekt inte uppskattas på ett tillförlitligt sätt, eftersom det är slumpmässigt hur länge arbetssökandens arbetslöshet har varat då studierna inleddes. Den andel som hör till kommunernas finansieringsansvar minskar de kostnader som staten orsakas.

Överföringen av arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som har genomgått en utbildning som ger yrkesfärdigheter till full jobbsökningsskyldighet kommer att stärka den offentliga ekonomin 2023 med uppskattningsvis cirka 10 miljoner euro, 2024 med uppskattningsvis cirka 31 miljoner euro och från och med 2025 med cirka 41 miljoner euro årligen.

Ändring av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

De i propositionen föreslagna ändringarna som gäller studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ökar utkomstskyddsutgifterna och därigenom kostnaderna för den offentliga ekonomin, eftersom arbetslöshetsförmån kommer att betalas under tiden för sådana studier som för närvarande betraktas som heltidsstudier på grund av deras omfattning, men som inte längre i fortsättningen ska påverka rätten till arbetslöshetsförmån.

Utkomstskyddsutgifterna kommer dessutom att öka som en följd av de ändringsförslag som hänför sig till studier som ordnas som en del av sysselsättningsfrämjande service, studier som inletts under ett anställningsförhållande samt kortvariga studier. På grund av ändringarnas karaktär kan en kostnadsberäkning i euro inte uppgöras på ett tillförlitligt sätt.

Beträffande förslaget som gäller kortvariga studier är det fråga om att göra det möjligt att genomföra studier såsom kortvariga studier trots tidigare kortvariga studier utan att kravet på arbetsvillkor uppfylls och att maximitiden för arbetslöshetsdagpenningen börjar löpa från början. Om det är fråga om studier som arbetssökanden bedrivit tidigare, förutsätts det att studierna bevisligen har avbrutits minst ett år tidigare.

Det har getts uppskattningsvis cirka 4 700 individuella arbetskraftspolitiska utlåtanden om kortvariga studier för år 2019. Utgående från de uppgifter om start- och slutdatum som antecknats i de arbetskraftspolitiska utlåtandena har i uppskattningsvis cirka 2 500 fall av dessa utlåtanden de kortvariga studierna pågått kortare tid än tre månader. Det är fråga om en riktgivande bedömning och uppgifterna är förenade med förbehåll. Det ovan nämnda antalet kan emellertid för

sin del anses utgöra en bedömning av den grupp som med anledning av den föreslagna ändringen kan inleda nya kortvariga studier utan hinder av tidigare kortvariga studier och utan att kravet på arbetsvillkor uppfylls. Det finns inte tillgång till information om hur många som faktiskt skulle inleda nya kortvariga studier.

För närvarande har arbetssökanden kunnat låta bli att inleda planerade studier, om förutsättningarna för kortvariga studier inte har uppfyllts och studierna således har inverkat på erhållandet av arbetslöshetsförmån och med anledning av detta fått arbetslöshetsförmån. I tidigare kortvariga studier har det också kunnat vara fråga om studier som inte heller annars skulle ha utgjort något hinder för att få arbetslöshetsförmån. Konsekvenserna av den föreslagna ändringen gäller således sådana situationer där arbetssökanden efter tidigare kortvariga studier har inlett nya kortvariga studier utan att arbetsvillkoret uppfyllts och erhållande av arbetslöshetsförmån har förvägrats på grund av studier. Beträffande studier som inleddes under ett anställningsförhållande kan det i regel vara fråga om deltidsstudier som inte inverkar på personens rätt till arbetslöshetsförmån. Det är även i nuläget möjligt att påvisa att heltidsstudier är deltidsstudier genom tillräckligt lång tid i arbete under studierna och vid den prövningen kan beaktas orsakerna till att anställningsförhållandet upphörde, varvid även en kortare arbetshistoria än sex månader som tillämpas vid normal praxis har ansetts kunna visa på att det är fråga om deltidsstudier. Arbetssökanden har också kunnat avsluta studierna då han eller hon blev arbetslös om studierna ansågs utgöra hinder för att få arbetslöshetsförmån och med anledning av detta få arbetslöshetsförmån. Det är även möjligt att arbetssökanden då han eller hon blev arbetslös har genomfört frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmåner.

I fråga om permitterade arbetstagare är det dessutom i regel fråga om en tillfällig situation och personen i fråga kan inte påverka när permitteringen upphör och arbetet fortsätter. Såväl permitterade som arbetstagare som sagts upp av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker har för närvarande möjlighet att genomföra frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som inlemts under ett anställningsförhållande. I synnerhet i fråga om permitterade bedöms de föreslagna ändringarna minska på de studier som genomförs som frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån i enlighet med lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagservice, eftersom permitterade även i övrigt har rätt till arbetslöshetsförmån trots att de studerar med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Därför bedöms konsekvenserna av den ändring som hänför sig till studier som inlemts under ett anställningsförhållande endast vara obetydliga ökning för utkomstskyddet för arbetslösa.

I fråga om det ändringsförslag som gäller studier som inlemts under ett anställningsförhållande är det möjligt att en person kan inleda studier redan under tid i arbete med syftet att vid arbetslöshet göra det möjligt att få arbetslöshetsförmån utan att studier utgör något hinder. I sådana situationer bör personen emellertid i god tid ha information om permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker. Eventuella effekter av ett sådant beteende bedöms vara mest sannolika särskilt för arbetssökande som inte fyllt 25 år och som inte har möjlighet att delta i studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Den föreslagna ändringen som gäller påvisande av att det är fråga om deltidsstudier på grund av stadigvarande tid i arbete eller företagsverksamhet under minst sex månaders studier motsvarar huvudsakligen nuvarande praxis. I tillämpningspraxis har i nuläget från fall till fall även en kortare arbetshistoria kunnat betraktas som grund för deltidsstudier, t.ex. om arbetslösheten beror på en permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker. I fortsättningen ska det arbete och bedrivande av företagsverksamhet som ska betraktas tillräckligt för påvisande av att det är fråga om deltidsstudier definieras exakt i bestämmelsen.

Införandet av nuvarande tillämpningspraxis på författningsnivå ökar utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa jämfört med nuläget. Detta baserar sig huvudsakligen på beteendeeffekter. I tillämpningspraxis har det för närvarande relativt etablerat ansetts att sex månaders tid i arbete under studietiden visar att studierna är deltidstudier, men avgörandet baserar sig på arbets- och näringsbyråns prövning och bedömning av vad som kan anses vara tillräcklig tid i arbete under studietiden för att visa att studierna är deltidstudier. På basis av den föreslagna ändringen slopas denna prövning. Den föreslagna ändringen ökar medvetenheten om denna möjlighet och därigenom ökar antalet sådana mottagare av arbetslöshetsförmån som studerar och på basis av tid i arbete under studierna skulle vara berättigade till arbetslöshetsförmån.

Enligt Statistikcentralens sysselsättningsstatistik över studerande 2019 var cirka 500 000 studerande i åldern 18 år eller äldre den 20 september inskrivna i examensinriktad utbildning. Av dessa hade ca 51 procent ett gällande anställningsförhållande under den sista veckan av statistikkåret. Hit räknas också korta anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad.² På basis av den föreslagna ändringen förutsätts minst sex månaders stadigvarande tid i arbete under studietiden för att påvisa att det är fråga om deltidstudier. Siffran ovan beskriver en uppskattning av antalet studerande som arbetar vid sidan av studierna. Det är inte känt i vilken mån studierna är sådana att de direkt ska betraktas som deltidstudier i systemet med utkomstskydd för arbetslösa eller i vilken mån anställningsförhållandena är sådana att studierna kan påvisas utgöra bisyssla. Det är inte heller känt i vilken mån personerna redan enligt de nuvarande bestämmelserna skulle ha rätt till arbetslöshetsförmån trots studier. Det är inte möjligt att utföra någon tillförlitlig bedömning av hur många förvärvsarbetande studerande som på grund av den föreslagna ändringen eventuellt kommer att utnyttja möjligheten att få arbetslöshetsförmån. Eftersom den potentiella mängden är stor, leder även små beteendeförändringar som gör att flera personer tar emot utkomstskydd för arbetslösa till konsekvenser för kostnaderna för den offentliga ekonomin. Om t.ex. en procent av de yrkesverksamma examensstuderandena går över från studiepenning till arbetslöshetsförmån, ökar kostnaderna för den offentliga ekonomin med cirka 19 miljoner euro.

Nedan har konsekvenserna av de ändringar som gäller studier vid öppna högskolan och studier som utifrån omfattningen ska avvägas om det är fråga om heltidsstudier eller deltidstudier bedömts statistiskt, dvs. utan antaganden om ändringarnas konsekvenser för beteendet.

I fråga om det ändringsförslag som gäller studier som utifrån omfattningen ska bedömas om de är heltids- eller deltidstudier baserar sig kostnadskalkylen på arbetspolitiska utlåtanden som gäller heltidsstudier 2019 och som getts olika personer där frågan om heltids- eller deltidstudier har bedömts utifrån studiernas omfattning. Uppskattningsvis cirka 870 personer har fått sådana utlåtanden.

I fråga om studier vid öppna högskolor grundar sig propositionens kostnadskalkyl på arbetskraftspolitiska utlåtanden om heltidsstudier för 2019 till olika personer, i vilka arbetslöshetsförmån har förvägrats på grund av studier vid ett öppet universitet eller en öppen yrkeshögskola som varat högst tre månader. Uppskattningsvis cirka 300-500 personer har fått sådana utlåtanden.³ På basis av den föreslagna ändringen har personerna i dessa situationer rätt till arbetslöshetsförmåner.

² Statistikcentralen, Opiskelijoiden työssäkäynti; https://pxweb2.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_opty/statfin_opty_pxt_132x.px/table/tableViewLayout1/

³ I bedömningen ingår inte sådana arbetskraftspolitiska utlåtanden där det är fråga om s.k. led- eller linjestudier som genomförs vid en öppen högskola. Vid led- och linjestudier är det fråga om att avlägga en

Den genomsnittliga tiden för heltidsstudier, dvs. den tid för vilken arbetslöshetsförmån har förvägrats på grund av ovan nämnda studier, har bedömts på grund av tiden mellan de arbetskraftspolitiska utlåtagen och de utlåtagen som getts därefter. Det är möjligt att detta inte i alla situationer beskriver studiernas faktiska längd.

De ovan nämnda tal som gäller antalet mottagare av arbetskraftspolitiska utlåtagen är riktiga bedömningar och innehåller osäkerhetsfaktorer. Antalet arbetskraftspolitiska utlåtagen som lämnats på grund av studierna i fråga baserar sig på ordsökning med hjälp av sökord som beskriver studierna i motiveringarna till arbetskraftspolitiska utlåtagen om heltidsstudier. Denna sökning har inte nödvändigtvis fått träffar på alla utlåtagen som gäller studierna i fråga och det är möjligt att utlåtagen har klassificerats felaktigt. Det är dessutom möjligt att vissa personer har låtit bli att ansöka om arbetslöshetsförmån, om det har varit klart att studierna utgör ett hinder för att få förmånen och det i dessa situationer inte alls har getts något arbetskraftspolitiskt utlåtagande.

I kostnadskalkylen har beaktats bedömda procentuella andelar för mottagare av olika slag av arbetslöshetsförmåner (inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd). Vid bedömningen har använts den av Folkpensionsanstalten och Finansinspektionen producerade statistiken, Arbetslöshetsskyddet i Finland, som innehåller månatlig statistik över betalda arbetslöshetsförmåner och ersatta förmånsdagar (januari 2022).⁴ Utifrån dessa har uppgjorts kostnadskalkyler för olika förmånsslag i fråga om respektive indelning som beskriver studiernas längd samt utifrån studiernas uppskattade genomsnittliga längd.

Kostnadskalkylerna i tabellen nedan har i fråga om det förslag som gäller studier som utifrån omfattningen ska bedömas om de är heltids- eller deltidstudier presenterats vid den nedre gränsen för studiernas beräknade längd samt utifrån studiernas beräknade genomsnittliga längd. Vid bedömningen av studiernas längd har använts en indelning i kortare än 1 månad, 1 månad-kortare än 3 månader, 3 månader-kortare än 6 månader, 6 månader-kortare än 1 år, 1 år-längre tid.

Tabell: Kostnadskalkyl för förslagets konsekvenser för utgifterna för utkomstskydd för arbetslösa.

1. Ändringar som gäller heltids- och deltidstudier	Kostnadskalkyl vid nedre gränsen för studiernas längd	Kostnadskalkyl vid övre gränsen för studiernas längd	Kostnadskalkyl utifrån studiernas genomsnittliga längd
Inkomstrelaterad dagpenning	+ 770 000 e/år	+ 1,2 mn e/år	+ 1,1 mn e/år
Grunddagpenning	+ 340 000 e/år	+ 540 000 e/år	+ 470 000 e/år

viss studieomfattning vid en öppen högskola, vilket kan leda direkt till en studieplats som examensstuderande vid ett universitet eller en yrkeshögskola, eller så kan personen ansöka om att bli examensstuderande via ett särskilt ansökningssätt (t.ex. ansökan utan urvalsprov). I studierna är det i regel fråga om att avlägga studier som ingår i en högskoleexamen för en hel termin eller ett helt läsår, och sådana omfattande studiehelheter kommer att vara heltidsstudier i systemet med utkomstskydd för arbetslösa även i fortsättningen.

⁴ [Månadsstatistik från Arbetslöshetsskyddet i Finland \(kela.fi\)](https://www.kela.fi/fi/tyo-ja-tyo-etuus/tyo-etuus/tyo-etuus-tilastot)

Arbetsmarknadss- töd	+ 1,7 mn e/år	+ 2,8 mn e/år	+ 2,4 mn e/år
2. Ändringar som gäller studier vid öppna högskolor			
Inkomstrelaterad dagpenning	+ 210 000 e/år		
Grunddagpenning	+ 160 000 e/år		
Arbetsmarknadss- töd	+ 680 000 e/år		
3. Övriga ändringar t.ex. studier som hänför sig till tjäns- ter ⁵			
Inkomstrelaterad dagpenning	+ 270 000 e/år		
Grunddagpenning	+ 120 000 e/år		
Arbetsmarknadss- töd	+ 610 000 e/år		

*Överföring av arbets sökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån till full jobbsökningsskyldighet*⁶

Av de personer som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice har cirka 38 procent grundskola eller studentexamen som grund och uppskattningsvis cirka 62 procent efter grundskolan eller gymnasiet har slutfört sådan utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter.

Effekten av den föreslagna ändringen som gäller jobbskyldigheten är 25 miljoner euro för den offentliga ekonomin via den nytta som sysselsättningseffekten har. Det här grundar sig på en

⁵ Det är fråga om en kalkyl över kostnaderna och deras fördelning. För kalkylen har använts samma procentuella fördelning i fråga om olika slag av arbetslöshetsförmåner (inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd) som i den kostnadskalkyl som gäller heltids- och deltidsstudier.

⁶ <https://valtioneuvosto.fi/documents/1410877/104583605/2022-02-11+Omaehtoinen+opis-kelu+ja+POMA.pdf/82d74140-0341-a25f-63e0-c8a8b83eda63/2022-02-11+Omaehtoinen+opis-kelu+ja+POMA.pdf?t=1645425735574>

bedömning av att den nytta för den offentliga ekonomin som i genomsnitt uppkommer via beskattning och inkomstöverföringar då en arbetslös arbetssökande får arbete är cirka 23 000 euro per person. I fråga om kostnaderna för ordnandet uppstår en besparing på uppskattningsvis cirka åtta miljoner euro.

Med anledning av den föreslagna ändringen bedöms att en del av de arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån sannolikt börjar studera med studiepenning. I denna situation uppkommer effekten på den offentliga ekonomin i skillnaden mellan studiepenning och arbetslöshetsförmån. Med beaktande av den indirekta beskattningen uppstår cirka åtta miljoner euro besparingar i form av förmånsutgifter för den offentliga ekonomin.

Med stöd av vad som anförts ovan kommer den offentliga ekonomin på det hela taget att stärkas med uppskattningsvis cirka 41 miljoner euro per år. Denna effekt bedöms uppkomma i det skedet då alla som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad har genomgått en utbildning som ger yrkesfärdigheter omfattas av full jobbsökningsskyldighet i enlighet med det som föreslås. Med stöd av det som föreslås i propositionen gäller full jobbsökningsskyldighet inte arbetssökande som har inlett frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån innan de föreslagna ändringarna har trätt i kraft. Den ovan nämnda effekten på den offentliga ekonomin realiseras således fullt ut då de frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som inletts innan de föreslagna ändringarna har trätt i kraft har avslutats. Den fulla effekten av de föreslagna ändringarna i form av en förstärkning av den offentliga ekonomin börjar således uppskattningsvis skönjas från 2025. Uppskattningsvis kommer den offentliga ekonomin att stärkas med cirka 10 miljoner euro 2023 och med cirka 31 miljoner euro 2024.

Med anledning av den ändring som gäller jobbsökningsskyldighet för personer som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån kommer utkomstskyddsutgifterna att minska med uppskattningsvis sammanlagt cirka 12,4 miljoner euro och studiestödsutgifterna att öka med uppskattningsvis cirka 3,3 miljoner euro. Det som nämnts ovan grundar sig på antagandet att en del personer som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån övergår till att studera med studiepenning.

4.2.1.2 Konsekvenser för läroanstalter och efterfrågan på studier

Den i propositionen föreslagna ändringen av de bestämmelser som gäller studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan öka arbetssökandes vilja att vid sidan av arbetssökning bedriva studier som inte längre i fortsättningen inverkar på rätten att få arbetslöshetsförmån.

Även om den föreslagna ändringen inverkar på viljan hos arbetslösa arbetssökande att bedriva deltidstudier under arbetslösheten, inverkar det inte nödvändigtvis och åtminstone inte på kort sikt på utbudet av utbildningsplatser. Det är fråga om läroanstalters och enskilda utbildningsprogramms studerandekvoter och kapacitet samt till vilka studieplatserna riktas. Även om arbetssökandes efterfrågan på deltidstudier ökar, kommer det inte nödvändigtvis att leda till att det totala utbildningsutbudet ökar och inte heller kostnaderna för det.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

4.2.2.1 Ändring av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Den föreslagna ändringen av de bestämmelser som gäller studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa minskar den arbetsmängd som gäller utredning av arbetssökandes studier och lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden vid arbets- och näringsbyråerna och i kommunerna inom försöksområdena i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen.

Nylands arbets- och näringsbyrå har lämnat mest arbetskraftspolitiska utlåtanden om deltidstudier som gäller 2019 (uppskattningsvis 31 procent, cirka 6 600 utlåtanden). Mest arbetskraftspolitiska utlåtanden jämfört med andra arbets- och näringsbyråer har dessutom lämnats av Birkalands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 13 procent, cirka 2 700 utlåtanden), Norra Österbottens arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 9 procent, cirka 1 900 utlåtanden), Egentliga Finlands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 7 procent, cirka 1 500 utlåtanden) och Mellersta Finlands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 6 procent, cirka 1 300 utlåtanden). Vid var och en av de övriga arbets- och näringsbyråerna har lämnats uppskattningsvis färre än 1 000 st arbetskraftspolitiska utlåtanden.

Nylands arbets- och näringsbyrå har i fråga om heltidsstudier lämnat mest arbetskraftspolitiska utlåtanden 2019, uppskattningsvis 45 procent (cirka 11 700 utlåtanden) av alla utlåtanden samt Birkalands arbets- och näringsbyrå, uppskattningsvis 12 procent (cirka 3 000 utlåtanden). Kvantitativt mest utlåtanden jämfört med de övriga arbets- och näringsbyråerna har dessutom lämnats av Norra Österbottens arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 8 procent, cirka 2 000 utlåtanden), Egentliga Finlands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 7 procent, cirka 1 800 utlåtanden), Mellersta Finlands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 6 procent, cirka 1 400 utlåtanden) och Tavastlands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 6 procent, cirka 1 500 utlåtanden). Vid var och en av de övriga arbets- och näringsbyråerna har lämnats uppskattningsvis färre än 1 000 utlåtanden.

Hur studier påverkar arbetssökandes rätt att få arbetslöshetsförmån avgörs för närvarande centraliserat på riksnivå vid Nylands arbets- och näringsbyrå till vilken lämnande av vissa arbetskraftspolitiska utlåtanden som kräver prövning har centraliserats från och med den 1 oktober 2021. Utredningar som hänför sig till studier kan emellertid utföras vid varje arbets- och näringsbyrå inom dess verksamhetsområde samt vid kommunerna i försöksområdena.

Utöver Nylands arbets- och näringsbyrå kan alla arbets- och näringsbyråer inom deras verksamhetsområde och kommuner inom ett försöksområde från och med den 11 juli 2022 lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden om en arbetssökandes studier i situationer som inte är förenade med prövning samt om studier vars sammanlagda omfattning är mindre än den i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivna omfattning som visar att studierna är heltidsstudier. Beträffande varje arbets- och näringsbyrå samt kommunerna inom försöksområdena är det fråga om en möjlighet att lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden i de aktuella situationerna. I sista hand är det Nylands arbets- och näringsbyrå som är skyldig att lämna utlåtanden.

Den ändring som föreslås i propositionen frigör arbetstid för sakkunniga vid arbets- och näringsbyråerna och kommunerna i försöksområdena för andra uppgifter, t.ex. för arbetssökandens serviceprocess i övrigt samt för övrig kundbetjäning. Det att den arbetsmängd som hänför sig till lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden minskar frigör resurser vid Nylands arbets- och näringsbyrå för behandling av andra arbetslöshetsskyddsärenden som kräver prövning, vilket förkortar behandlingstiden för denna typ av ärenden och garanterar att arbetslöshetsärenden behandlas utan dröjsmål.

Med utgångspunkt i arbetskraftspolitiska utlåtanden som gäller 2019 innebär den i propositionen föreslagna ändringen att antalet utlåtanden på grund av heltidsstudier kommer att minska med uppskattningsvis cirka 870 utlåtanden och antalet utlåtanden på grund av deltidstudier med uppskattningsvis cirka 2 850 utlåtanden, dvs. sammanlagt cirka 3 720 utlåtanden.

Det tar uppskattningsvis cirka 20 minuter att avgöra ett ärende som gäller en arbetssökandes studier och att lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om det. Det handlar om att kontrollera de uppgifter som hänför sig till ärendet, sätta sig in i arbetssökandens redogörelse, eventuellt begära tilläggsutredning och sedan behandla den samt att avgöra ärendet och skriva motiveringen till det arbetskraftspolitiska utlåtandet.

Dessa uppgifter är förenade med vissa förbehåll bl.a. eftersom alla utlåtanden som gäller en viss typ av studier inte nödvändigtvis ingår i det statistiska urvalet eller utlåtanden som gäller en viss typ av studier har klassificerats som fel typ av studier. Uppgifterna kan emellertid ändå anses ge en riktgivande bedömning av i vilken utsträckning de arbetskraftspolitiska utlåtandena kommer att minska med anledning av den ändring som föreslås i propositionen. Det här innebär även att antalet begäranden om redogörelse samt antalet utredningar som arbetssökanden lämnar i samband med studierna kommer att minska i samma förhållande.

De föreslagna ändringarna kan medföra ändringsbehov på de blanketter som arbets- och näringsförvaltningen använder och beslutstexterna för utbetalarna av arbetslöshetsförmånen.

4.2.2.2 Ändringar i serviceprocessen för dem som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

Den ändring som föreslås i propositionen kommer att öka arbetsmängden i anslutning till arbetssökandens serviceprocess vid arbets- och näringsbyråerna och i kommunerna inom ett försöksområde i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen, eftersom det för andra arbetssökande än för arbetssökande som saknar utbildning och som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad bör ordnas samtal om jobbsökning med tre månaders mellanrum.

År 2021 var antalet kunder inom den frivilliga integrationsutbildningen varje månad i genomsnitt cirka 7 800 av vilka antalet studerande som hade genomfört yrkesutbildning uppgick till cirka 3 300 kunder. I genomsnitt inledde cirka 640 kunder frivillig integrationsutbildning varje månad. Av dessa var 250 sådana som hade genomfört yrkesutbildning.

När det gäller frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån 2021 (med undantag för frivillig integrationsutbildning) var antalet kunder varje månad i genomsnitt cirka 21 600, av vilka cirka 18 200 kunder var studerande över 25 år som hade genomfört yrkesutbildning. I genomsnitt inledde cirka 1 400 kunder varje månad frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån (med undantag för frivillig integrationsutbildning). Av dessa var cirka 1 100 kunder som hade genomfört yrkesutbildning och som var över 25 år.

Enligt årsmedelvärdet för 2021 uppgick antalet arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån vid månadens slut till uppskattningsvis cirka 33 000, av vilka cirka hälften är kunder inom kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen och hälften kunder vid arbets- och näringsbyråerna. Siffran och fördelningen i fråga beskriver den totala mängden arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån. De personer som har genomfört yrkesutbildning har inte specificerats.

Det ökande antalet samtal om jobsökning har bedömts utifrån studiernas varaktighet och de samtal om jobsökning som förlagts till den tiden. I fråga om de frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån som avses i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice kommer ökningen i fråga om antalet samtal om jobsökning på årsnivå att uppgå till uppskattningsvis cirka 54 000 samtal. I fråga om de frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån som avses i lagen om främjande av integration kommer motsvarande antal att uppgå till uppskattningsvis cirka 25 000 samtal. Det här innebär att antalet samtal om jobsökning kommer att öka med sammanlagt uppskattningsvis cirka 79 000 samtal per år.

Årligen avslutas cirka 17 000 frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som varar längre än en månad och som riktar sig till den målgrupp som har samtal om jobsökning. För deltagare i frivilliga studier ordnas samtal om jobsökning en månad innan det bedöms att studierna kommer att avslutas. Med anledning av de föreslagna ändringarna uppskattas den faktiska ökningen av antalet samtal om jobsökning således att uppgå till cirka 62 000 samtal per år.

Beräkningen är emellertid förenad med en betydande osäkerhet i fråga om den exakta längden för frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån, ändringar som inträffar under studierna (t.ex. tillfälliga avbrott) och i fråga om identifierade examina i andra länder. Den är dessutom förenad med osäkerhet i fråga om sådana frivilliga studier som upphör på grund av sysselsättning innan samtal om jobsökning i praktiken skulle ha kunnat ordnas. Beräkningen torde emellertid kunna anses vara riktgivande för i vilken utsträckning antalet samtal om jobsökning kommer att öka.

I fråga om arbetssökande som bedriver i lagen om främjande av integration avsedda frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån kan en ökning av samtal om jobsökning leda till en ökad efterfrågan på tolkningstjänster. Till denna del bör det emellertid beaktas att det redan nu ordnas ganska mycket personlig service för invandrare, och den föreslagna ändringen påverkar därför inte nödvändigtvis de samtal om jobsökning som ordnas för invandrare på samma sätt som för andra arbetssökande.

Den genomsnittliga belastningen per månad per tjänsteman har enligt nuvarande resursnivå bedömts till 3,5-4 intervjuer per arbetsdag vid införandet av den nordiska modellen för arbeidskraftsservice. Om antalet arbetsdagar uppskattas till i genomsnitt 17,5 per månad, innebär det här att en enskild tjänsteman tar hand om cirka 735-840 intervjuer per år. Behovet av personalresurser är således uppskattningsvis cirka 78 årsverken, vilket beräknat enligt 60 160 euro genomsnittliga lönekostnader per år, vilket innebär ett behov av tilläggsresurser på uppskattningsvis cirka 4,7 miljoner euro.

De ändringar som föreslås i serviceprocessen för arbetssökande ska enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen tillämpas i fråga om sådana arbetssökande vars frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån inleds efter att de föreslagna ändringarna har trätt i kraft. Det ovan nämnda resursbehovet tillgodoses således inte i sin helhet direkt efter att de föreslagna ändringarna träder i kraft, utan antalet samtal om jobsökning ökar småningom. Resursbehovet realiserar till största delen före utgången av 2023 och i sin helhet inom cirka två år. Med stöd av vad som anförts ovan täcks två miljoner euro av resursbehovet genom interna anslagsöverföringar inom förvaltningsområdet. Behovet av annan tilläggsfinansiering bedöms senare utifrån erfarenheterna av genomförandet.

Överföring av arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån till att omfattas av normal jobsökningsskyldighet kommer att öka antalet meddelanden som

arbetssökande lämnar till arbets- och näringsbyråerna och kommunerna i försöksområdena jämfört med nuläget. Arbetssökandena ska i första hand via nättjänsten meddela arbets- och näringsbyrån eller kommunen inom ett försöksområde om sin jobbsökning och genomförandet av andra åtgärder som överenskommit i sysselsättningsplanen. Ändringen bedöms emellertid inte öka myndigheternas arbetsmängd i någon betydande grad med beaktande av att arbetssökanden redan i nuläget ska meddela arbets- och näringsbyrån eller kommunen inom ett försöksområde om att ett erbjudet arbete har sökts samt om fullföljandet av sysselsättningsplanen.

Arbetsmängden för arbets- och näringsbyråerna och kommunerna inom ett försöksområde kan öka mer, om arbetssökandena i betydande grad meddelar om genomförande av sysselsättningsplanen och sökande av erbjudet arbete på något annat sätt än via nättjänsten.

Antalet påföljder som gäller utkomstskyddet för arbetslösa kan öka då arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån som en förutsättning för att få arbetslöshetsförmån ska delta i samtal om jobbsökning samt söka möjliga jobb på det sätt som överenskommit i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den. Det här kan också öka antalet påminnelser som ska ges med anledning av arbetssökandens förfarande. Ökningen i arbetsmängden beräknas till denna del emellertid som mest öka mycket litet, eftersom det inte behövs någon prövning i samband med påminnelserna.

Även mängden arbetskraftspolitiska utlåtanden om påföljder inom utkomstskyddet för arbetslösa och det utredningsarbete som anknyter till lämnandet av utlåtanden kan öka. Lämnandet av arbetskraftspolitiska utlåtanden med anledning av påföljder har koncentrerats till Nylands arbets- och näringsbyrå, men utredningsarbetet kan också utföras vid varje arbets- och näringsbyrå och kommun inom ett försöksområde. I vissa situationer har sändandet av begäran om redogörelse automatiserats. Till denna del beräknas arbetsmängden inte öka betydligt. Det går inte att på ett tillförlitligt sätt noggrannare bedöma en eventuell ökning av antalet arbetskraftspolitiska utlåtanden, eftersom det är fråga om en konsekvens som hänför arbetstagarnas beteende.

En eventuell ökning av antalet påföljder inom utkomstskyddet för arbetslösa ökar också arbetsmängden för dem som betalar ut arbetslöshetsförmåner. Arbete föranleds av både beslut om påföljder och behandling av eventuella besvärshandlingar som gäller påföljderna. En eventuell ökning av antalet besvär som gäller påföljder inom utkomstskyddet för arbetslösa ökar också arbetsmängden för besvärshandlingarna för social trygghet och försäkringsdomstolen.

Propositionens konsekvenser framträder särskilt i sådana kommuner och landskap där det relativa antalet deltagare i frivilliga studier av all den service som räknas in i aktiveringsgraden är stort. De frivilliga studiernas relativa andel av den service som räknas in i aktiveringsgraden varierar mellan 10-45 procent på kommunnivå. Det beräknas att konsekvenserna är som störst i de kommuner där det finns omfattande möjligheter att studera.

Nylands arbets- och näringsbyrå har lämnat mest arbetskraftspolitiska utlåtanden om frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån 2019, uppskattningsvis cirka 34 procent av alla utlåtanden (cirka 7 600 utlåtanden). Mer utlåtanden jämfört med andra arbets- och näringsbyråer har dessutom lämnats av Birkalands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 9 procent, cirka 2 200 utlåtanden), Egentliga Finlands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 7 procent, cirka 1 700 utlåtanden) och Norra Österbottens arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 7 procent, cirka 1 600 utlåtanden).

Även 2020 lämnades mest arbetskraftspolitiska utlåtanden om frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån av Nylands arbets- och näringsbyrå, uppskattningsvis cirka 33 procent av

alla utlåtanden (uppskattningsvis 6 700 utlåtanden). Mer utlåtanden jämfört med andra arbets- och näringsbyråer har dessutom lämnats av Birkalands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 11 procent, cirka 2 200 utlåtanden), Egentliga Finlands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 7 procent, cirka 1 400 utlåtanden) och Sydöstra Finlands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 7 procent, cirka 1 400 utlåtanden).

År 2019 lämnades mest arbetskraftspolitiska utlåtanden om i lagen om främjande av integration avsedda frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån av Nylands arbets- och näringsbyrå, där uppskattningsvis cirka 49 procent av alla utlåtanden lämnades (uppskattningsvis 5 400 utlåtanden). Kvantitativt många utlåtanden har dessutom lämnats av Egentliga Finlands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 9 procent, cirka 1 000 utlåtanden) och Birkalands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 7 procent, cirka 800 utlåtanden).

År 2020 lämnades mest arbetskraftspolitiska utlåtanden om i lagen om främjande av integration avsedda frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån av Nylands arbets- och näringsbyrå, där uppskattningsvis cirka 45 procent av alla utlåtanden lämnades (uppskattningsvis 4 300 utlåtanden). Kvantitativt många utlåtanden har dessutom lämnats av Egentliga Finlands arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 11 procent, cirka 1 000 utlåtanden) och Österbottens arbets- och näringsbyrå (uppskattningsvis 7 procent, cirka 650 utlåtanden).

De uppgifter som presenterats ovan beskriver fördelningen mellan de olika arbets- och näringsbyråerna i fråga om de utlåtanden som lämnats om inledande av frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

4.2.3 Samhälleliga konsekvenser

4.2.3.1 Konsekvenser i fråga om de grundläggande rättigheterna

De ändringar som föreslås har konsekvenser i fråga om tillgodoseendet av jämlikheten som tryggas i 6 § i grundlagen, de kulturella rättigheterna som tryggas i 16 § 2 mom. i grundlagen, rätten till social trygghet som tryggas i 19 § i grundlagen, näringsfriheten och rätten till arbete som tryggas i 18 § i grundlagen samt i fråga om vars och ens rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en behörig myndighet som tryggas 21 § 1 mom. i grundlagen.

Rätt till social trygghet tryggas i 19 § 2 mom. i grundlagen. De föreslagna ändringarna tryggar en smidig och snabb handläggning av den arbetssökandes ansökan om arbetslöshetsförmån i situationer med anknytning till den arbetssökandes utbildning. Den arbetssökande kan dessutom ha rätt till arbetslöshetsförmån i sådana situationer där någon rätt till arbetslöshetsförmån i nuläget inte har existerat på grund av heltidsstudier. Nämnade ändringar tryggar tillgodoseendet av de rättigheter som tryggas i 19 § 2 mom. och 21 § 1 mom. i grundlagen. De ovan nämnda ändringarna kan i viss mån inverka så att arbetssökandens behov att använda sig av en förmån enligt 19 § 1 mom. i grundlagen som beviljas i sista hand, i praktiken utkomststöd, minskar.

För kortvariga studier under vilka rätt till arbetslöshetsförmån existerar gäller nuförtiden en åldersgräns på 25 år. En förutsättning i fråga om kortvariga studier är att den arbetssökande fyllt 25 år innan studierna inleds. De ändringar som föreslås främjar tillgodoseendet av jämlikheten som tryggas i 6 § i grundlagen när den arbetssökande oberoende av sin ålder ska ha möjlighet att bedriva studier i större omfattning än nuförtiden utan att förlora rätten till arbetslöshetsförmån. Till följd av de ändringar som föreslås minskar betydelsen av den åldersgräns på 25 år som gäller kortvariga studier jämfört med nuläget.

De arbetssökande som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas pågå över en månad omfattas för närvarande av en sänkt skyldighet att söka arbete samt av avvikelser från den sedvanliga serviceprocessen för arbetssökande. De arbetssökande är i sinsemellan olika ställning när det gäller jobsökning som är en förutsättning för att man ska få arbetslöshetsförmån samt serviceprocess. De ändringar som föreslås i fråga om arbetssökande som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån kommer att till denna del öka likabehandlingen av de arbetslösa och främja tillgodoseendet av jämlikheten som tryggas i 6 § i grundlagen.

Enligt 18 § i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Det allmänna ska sörja för skyddet av arbetskraften. Dessutom ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. De föreslagna ändringarna stöder genomförandet av de omständigheter som det föreskrivs om i 18 § i grundlagen, eftersom ändringarna främjar sysselsättningen. Fullgörandet av jobsökningsskyldigheten, som utgör villkoret för fortsatt arbetslöshetsförmån för andra arbetssökande som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån än arbetssökande som saknar utbildning, grundar sig i huvudsak på de arbetsmöjligheter som den arbetssökande själv valt, vilket stöder tillgodoseendet av den rätt som tryggas i 18 § i grundlagen.

Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. De föreslagna ändringarna stöder genomförandet av de omständigheter som det föreskrivs om i 18 § i grundlagen, eftersom ändringarna förbättrar de arbetslösas möjligheter att studera vid sidan av jobsökning utan att arbetslöshetsförmånen går förlorad.

4.2.3.2 Konsekvenser för arbetslösa

Ändring av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Den ändring av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (nedan även utkomstskyddslagen) som föreslås i propositionen utvidgar arbetssökandenas möjligheter att bedriva studier vid sidan av jobsökning utan att arbetslöshetsförmånen går förlorad. Förslaget gör det möjligt för den arbetssökande att bättre än nuförtiden utveckla sin kompetens och sina sysselsättningsfärdigheter under tiden att han eller hon får arbetslöshetsförmån. Sett ur ekonomisk synvinkel närmar sig de arbetslösas faktiska möjligheter att bedriva studier i mindre skala i praktiken förvärvsarbetarnas studiemöjligheter.

Enligt förslaget definieras de studier som påverkar rätten till arbetslöshetsförmån på ett uttömmande sätt i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Förslaget bedöms kunna reda ut de oklarheter som är förenade med sammanjämkningen av arbetslöshetsförmån och studier. Detta för sin del minskar ovissheten om hur studierna påverkar erhållandet av arbetslöshetsförmån och rädslan för att arbetslöshetsförmånen går förlorad till följd av studierna, vilket kan uppmuntra arbetssökande till att inleda studier.

Ändringarna i bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa minskar arbetssökandenas behov att utträta ärenden vid arbets- och näringsbyrån eller en kommun inom området för ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen. Arbetssökandena behöver inte anmäla eller reda ut alla studier med arbets- och näringsbyrån eller en kommun inom försöksområdet. När behovet av utredning i samband med den arbetssökandes studier minskar

bedöms detta kunna snabba upp och klarlägga utredningen och avgörandet av den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmån.

När studier som inletts under ett anställningsförhållande inte ska påverka utkomstskyddet för arbetslösa i situationer där arbetslösheten beror på en orsak som inte är beroende av den arbetssökande, blir det möjligt för den arbetssökande att fortsätta med de studier som inletts under anställningsförhållandet också under arbetslöshetstiden oberoende av om studierna är heltidsstudier eller deltidstudier. Ändringen minskar osäkerheten om hur studierna inverkar på rätten till arbetslöshetsförmån i sådana situationer där anställningsförhållandet har avslutats av orsaker som inte beror på den arbetssökande och den arbetssökande inte haft kännedom om den kommande arbetslösheten när han eller hon inlett sina studier.

När en arbetssökande studerar på deltid ska denne i princip delta i den sedvanliga serviceprocessen, dvs. de samtal om jobsökning och kompletterande samtal om jobsökning som ordnas av arbets- och näringsbyrån eller en kommun inom försöksområdet.

Den arbetssökande ska dessutom genomföra sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen samt söka möjliga jobb i enlighet med den jobsökningsskyldighet som ingår i planen. Arbetssökanden omfattas i regel av full jobsökningsskyldighet, vilket innebär att han eller hon ska söka fyra möjliga jobb under en granskningsperiod på en månad, ifall inte skyldigheten i fråga om antalet jobb som ska sökas minskats eller inte minskats. Som en förutsättning för fortsatt erhållande av arbetslöshetsförmån ska den arbetssökande ordna sina studier så att det är möjligt att söka och ta emot jobb, genomföra sysselsättningsplanen och delta i serviceprocessen för arbetssökande.

Ändringar i jobsökningsskyldigheten och serviceprocessen för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

Om andra arbetssökande som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad än arbetssökande som saknar utbildning skulle omfattas av full jobsökningsskyldighet skulle det innebära att de blir tvungna att söka minst fyra sådana jobb som de har möjlighet att få under en granskningsperiod på en månad som ett villkor för fortsatt erhållande av arbetslöshetsförmån. De som bedriver frivilliga studier ska nuförtiden under studietiden söka tre sådana jobb som de har möjlighet att få under en granskningsperiod på tre månader.

Som en förutsättning för fortsatt erhållande av arbetslöshetsförmån ska de arbetssökande ordna sina frivilliga studier så att de skulle kunna söka sådana jobb som de har möjlighet att få i enlighet med den jobsökningsskyldighet som avtalats i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen. En arbetssökande som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån ska dock i princip själv kunna bestämma vilka jobb han eller hon söker och när han eller hon söker jobb.

Om full jobsökningsskyldighet utsträcktes till att gälla sådana arbetssökande som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som har genomgått en utbildning som ger yrkesfärdigheter påverkar detta inte den del av arbetssökandena som redan nu uppfyller villkoret. Konsekvenserna drabbar i huvudsak sådana arbetssökande som bedriver frivilliga studier och som i nuläget inte aktivt söker arbete.

Om den arbetssökande deltar i de samtal om jobsökning som ordnas var tredje månad innebär det att han eller hon får individuellt stöd för jobsökningen samt under arbetslöshetstiden. I sådana fall stöder arbets- och näringsbyrån eller kommunen inom försöksområdet i högre grad

än nuförtiden jobbsökningen av en arbetssökande som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån. Rapporteringen om genomförandet av sysselsättningsplanen och den jobbsökning som förutsätts i planen stöder serviceprocessen för arbetssökande.

Samtalen om jobbsökning ska genomföras på ett i respektive fall lämpligt sätt och den arbetssökandes önskemål om sättet att ordna samtalen om jobbsökning ska tas i beaktande vid ordnandet av dem. Detta betyder att det skulle vara möjligt att vid genomförandet av samtalen om jobbsökning beakta samordningen av samtalen och de frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Ett förpliktande villkor för att en arbetssökande som bedriver frivilliga studier ska kunna erhålla arbetslöshetsförmån är att han eller hon fullgör jobbsökningsskyldigheten och deltar i serviceprocessen. Om jobbsökningsskyldigheten och deltagandet i serviceprocessen försummas utan giltig orsak, ska den arbetssökande föreläggas en tid utan ersättning under vilken han eller hon inte har rätt till arbetslöshetsförmån. Under frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån föreläggs den arbetssökande dock inte med någon period utan ersättning på grund av att anställningsförhållandet upphört eller på grund av vägran att ta emot arbete som arbetsgivaren erbjudit honom eller henne direkt.

4.2.3.3 Konsekvenser för arbetssökande av olika kön och i olika åldrar

Av de arbetskraftspolitiska utlåtanden som utfärdats för olika personer med anledning av heltidsstudier år 2019 var uppskattningsvis 48 procent utlåtanden som gällde män och 52 procent utlåtanden som gällde kvinnor. Under den tid som en person bedriver studier på heltid har personen inte rätt till arbetslöshetsförmån. Av de arbetskraftspolitiska utlåtanden som utfärdats för olika personer med anledning av deltidsstudier år 2019 gällde uppskattningsvis 44 procent män och 56 procent kvinnor. Studier på deltid påverkar inte rätten att erhålla arbetslöshetsförmån.

Av de arbetskraftspolitiska utlåtanden som år 2019 utfärdats för personer som bedrev kortvariga studier enligt 2 kap. 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa gällde uppskattningsvis 36 procent män och 64 procent kvinnor.

Uppgifterna ovan beskriver könsfördelningen som helhet när det gäller inverkan av alla slags studier på rätten till arbetslöshetsförmån enligt de arbetskraftspolitiska utlåtanden som utfärdats, och i de uppgifter som presenterats har det inte gjorts någon mer detaljerad fördelning enligt kön för specifika studiers del.

Av de arbetskraftspolitiska utlåtanden om frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån som utfärdats för olika personer år 2019 och år 2021 gäller uppskattningsvis 63 procent kvinnor och 37 procent män. Av de arbetskraftspolitiska utlåtanden som utfärdats år 2020 gäller cirka 64 procent kvinnor och 36 procent män.

Av de arbetskraftspolitiska utlåtanden som år 2019 utfärdats med anledning av frivilliga studier som avses i lagen om integrationsfrämjande och som stöds med arbetslöshetsförmån gällde uppskattningsvis 54 procent män och 46 procent kvinnor. Av de arbetskraftspolitiska utlåtanden som utfärdats år 2020 gällde uppskattningsvis cirka 49 procent män och 51 procent kvinnor, och av de utlåtanden som utfärdats år 2021 gällde uppskattningsvis cirka 46 procent män och 54 procent kvinnor. Uppgifterna ovan beskriver könsfördelningen i fråga om personer som inlett frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Av de arbetskraftspolitiska utlåtanden som år 2019 utfärdats för olika personer med anledning av studier på deltid gäller uppskattningsvis 33 procent personer i åldern 25–34 år, 29 procent

personer under 25 år, 21 procent personer i åldern 35–44 år och 12 procent personer i åldern 45–44 år. När det gäller utlåtanden som år 2019 utfärdats för olika personer med anledning av heltidsstudier gäller uppskattningsvis 44 procent personer under 25 år, 34 procent personer i åldern 25–34 år, 15 procent personer i åldern 35–44 år och 6 procent personer i åldern 45–54 år.

Av de arbetskraftspolitiska utlåtanden som år 2019 utfärdats för olika personer som bedrev kortvariga studier enligt 2 kap. 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa gäller uppskattningsvis 33 procent personer i åldern 25–34 år, 31 procent personer i åldern 35–44 år och 22 procent personer i åldern 45–54 år.

Utifrån uppgifterna om arbetskraftspolitiska utlåtanden kan man dra slutsatsen att arbetslösa kvinnor bedriver oftare studier än arbetslösa män. Orsakerna till detta är inte kända. Enligt bedömning berör de ändringar som föreslagits i något större utsträckning kvinnor än män. I serviceprocessen för arbetssökande och vid servicehandledning är det möjligt att kartlägga eventuella individuella hinder för den arbetssökande att söka och få jobb samt att vid behov styra och uppmuntra den arbetssökande till studier i syfte att förbättra sin egen kompetens och därigenom sina möjligheter att få jobb. Detta kan för sin del minska skillnaderna mellan könen. Det skulle dessutom vara möjligt att i samband med serviceprocessen stöda äldre personers motivation att söka till studier och på detta sätt främja uppdateringen av deras kompetens och få dem att stanna längre i arbetslivet⁷.

4.2.3.4 Konsekvenser för sysselsättningen

Ändring av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Propositionens förslag att gruppen studier vars art av heltidsstudier eller deltidstudier numera bedöms utgående från studiernas omfattning begränsas till endast vissa studier enligt förslaget, kan resultera i att sådana studier som i fortsättningen inte påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån blir mer allmänna under arbetslöshetstiden. Eftersom studierna i fråga inte är förenade med arbetskraftspolitisk prövning, är studiernas effekt på sysselsättningen på kort sikt i princip mindre än den arbetskraftspolitiska utbildningen.

Å andra sidan kan det att studierna bedrivs på deltid i vissa fall förlänga studierna jämfört med den arbetskraftspolitiska utbildningen och således också under jobbsökningsskyldighetens giltighetstid förlänga arbetslöshetsperioderna utifrån antagandet att deltidstudier minskar jobbsökningens intensitet. En sådan situation kan uppstå särskilt vid tidpunkten för slutförandet av studierna om den arbetslösa på kort sikt sätter större värde på slutförandet av studier än på en snabb sysselsättning trots att jobbsökningsskyldigheten gäller. Förtydligandet av bestämmelserna kan således ha en inlåsningseffekt i anslutning till bedrivandet av deltidstudier. På grund av att någon jobbsökningsskyldighet inte existerar, att studierna bedrivs på deltid och att arbets-

⁷ Den arbetskraftspolitiska utbildningens effekt kan bedömas utifrån följande undersökningar: Aho – Tuomala – Härmäläinen – Mäkiäho (2018) sekä Alasalmi – Alimov – Ansala – Busk – Huhtala – Kekäläinen – Keskinen – Ruuskanen – Vuori (2019). I publikationen Alasalmi – Busk – Kauhanen – Leinonen – Solovieva – Valkonen – Viikari-Juntura (2020) presenteras en omfattande meta-analys av arbetskraftsutbildningens effekt också utgående från utländska undersökningar.

kraftspolitisk prövning saknas kan både inläsningseffekten och den senare sysselsättningseffekten bedömas vara mindre än i fråga om arbetskraftsutbildning. Någon kvantitativ uppskattning kan dock inte presenteras, eftersom reformens inverkan på deltidsstudier inte är känd.

På lång sikt kan ändringen i någon mån stärka arbetskraftens kompetensnivå och därigenom minska arbetslöshetsperioderna. Ändringen kan också förkorta studietiderna exempelvis i sådana fall där deltidsstudier under arbetslöshetstiden kan tillgodoräknas senare vid avläggandet av examen. Den sysselsättningseffekt som uppstår på lång sikt när kompetensnivån höjs bedöms dock inte vara särskilt stor, eftersom det är sannolikt att ändringen har en väsentlig inverkan endast på en ganska liten målgrupp.

Som helhet betraktat bedöms de föreslagna ändringarna av lagen om utkomstskydd för arbetslösa ha en liten effekt på sysselsättningen.

Ändringar i skyldigheten att söka arbete för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån⁸

Om man genom att utnyttja konsekvensbedömningen i anslutning till den nordiska modellen för sysselsättningstjänster ålägger dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån full jobbsökningskyldighet skulle sysselsättningen stärkas med cirka 800 personer.

Inläsningseffekten i fråga om frivilliga studier är cirka sex månader. Om inläsningseffekten föll bort, skulle det innebära cirka 6 300 sysselsatta. I praktiken skulle bortfallet av inläsningseffekt betyda att personerna i fråga skulle i fortsättningen söka arbetsmöjligheter med samma intensitet som de som inte bedriver några frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Enligt uppskattning skulle cirka hälften av dem som inlett frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån ha inlett studierna även om de inte skulle ha haft rätt att bedriva studier så att de stöds med arbetslöshetsförmån. Med anledning av den ändring som föreslås bedöms det att de som tillhör gruppen i fråga och som vill koncentrera sig på heltidsstudier i stället för jobbsökning övergår till att studera med studiepenning. Utgående från detta antagande skulle sysselsättningen öka med cirka 1 750 personer.

Enligt uppskattning är cirka 38 procent av dem som bedriver frivilliga studier med stöd av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice sådana som har antingen grundskola eller studentexamen som grund. Sysselsättningseffekten skulle således beröra cirka 62 procent av de konsekvenser som beskrivs ovan. Detta innebär att sysselsättningen skulle öka med cirka 1 100 personer.

4.2.4 Övriga konsekvenser

4.2.4.1 Hur ändringen av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inverkar på bedrivandet av frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

Det är möjligt att som frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice bedriva studier som enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa betraktas som heltidsstudier. Det är möjligt att som frivilliga studier som stöds

⁸ <https://valtioneuvosto.fi/documents/1410877/104583605/2022-02-11+Omaehtoinen+opis-kehu+ja+POMA.pdf/82d74140-0341-a25f-63e0-c8a8b83eda63/2022-02-11+Omaehtoinen+opis-kehu+ja+POMA.pdf?t=1645425735574>

med arbetslöshetsförmån enligt lagen om integrationsfrämjande bedriva också andra studier än heltidsstudier.

Förslaget kan ha konsekvenser för sådana frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån. I fortsättningen skulle det inte längre vara möjligt att med arbetslöshetsförmån stöda sådana studier som nuförtiden bedöms utifrån studiernas omfattning och som i fortsättningen inte längre skulle inverka på rätten att erhålla arbetslöshetsförmån. Det bedöms dock att förslagets inverkan på bedrivandet av frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån är liten till denna del, eftersom studierna i fråga inte heller i nuläget har kunnat stödas med arbetslöshetsförmån som frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån om studierna på basis av deras omfattning har betraktats som deltidsstudier.

På basis av den ändring som föreslås i propositionen skulle den arbetssökande dock ha rätt att bedriva ovan nämnda studier fritt medan jobbsökning pågår utan att förlora arbetslöshetsförmån, och t.ex. framskridandet av studierna ska inte följas; uppföljning av framskridandet är annars ett villkor för stöd i samband med bedrivandet av frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån utgör sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Under tiden för frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån tillämpas t.ex. inte de allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av förmåner och inte heller bestämmelser om lämnande av arbetet. Dessutom betalas arbetslöshetsförmånen förhöjd för tiden för den sysselsättningsfrämjande service som avtalats i sysselsättningsplanen.

I fråga om de studier som i fortsättningen inte längre kan bedrivas som frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån ska ovan nämnda bestämmelser om sysselsättningsfrämjande service, såsom betalning av arbetslöshetsförmånen förhöjd, inte längre tillämpas på den arbetssökande. Den arbetssökande ska dessutom i princip omfattas av full jobbsökningskyldighet

4.2.4.2 Konsekvenser för studiestödet

Definitionerna av heltidsstudier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i lagstiftningen om studiestöd motsvarar i huvudsak varandra, vilket innebär i praktiken att arbetslösa eller studerande med vissa undantag har rätt till antingen studiestöd eller arbetslöshetsförmån.

De ändringar i utkomstskyddslagens bestämmelser om studier som föreslås skulle kunna ha konsekvenser för studiestödet. Om lagstiftningen om studiestöd förblir oförändrad, kan ändringen av utkomstskyddslagens bestämmelser om studier öka möjligheten för att en person kunde ha rätt till både studiestöd och arbetslöshetsförmån. De nämnda förmånerna betalas dock inte samtidigt. Enligt bedömning är dock ändringarnas inverkan på studiestödet mycket liten, eftersom det vid studier som inte påverkar utkomstskyddet för arbetslösa antagligen i många fall är fråga om sådana studier för vilka det inte är möjligt att erhålla studiestöd.

Om de arbetssökande som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån åläggs full jobbsökningskyldighet, kan det leda till att personerna i fråga övergår till att studera med studiepenning eftersom de vill koncentrera sig på heltidsstudier i stället för jobbsökning. Detta baserar sig på bedömningen att en del av dem som inleder frivilliga studier som stöds med

arbetslöshetsförmån skulle vilket fall som helst ha inlett studierna trots att kriterierna för frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån inte skulle ha uppfyllts.⁹

4.2.4.3 Konsekvenser för alterneringsledighet och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002) kan en person som anses vara en studerande på heltid enligt 2 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte anställas som vikarie för en alterneringsledig. Den föreslagna ändringen av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan leda till att det kan bli något lättare att anställa en arbetslös arbetsökande som bedriver studier som vikarie för en alterneringsledig. På grund av naturen hos den föreslagna ändringen av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bedöms konsekvenserna vara ringa.

Enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) har kommunen inte skyldighet att anordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte när personen anses vara en studerande på heltid enligt 2 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Den föreslagna ändringen av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan i någon mån utvidga kommunernas skyldighet att anordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Konsekvenserna bedöms dock vara ringa med beaktande av att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är ämnad för dem som inte kan delta i offentlig arbetskraftsservice eller i arbete på grund av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 En mer omfattande ändring av definitionen på heltidsstudier enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I samband med beredningen övervägdes ändring av definitionen på heltidsstudier enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa så att som heltidsstudier skulle betraktas endast sådana omfattande i regel examensinriktade studier som i princip inte är avsedda att bli genomförda vid sidan av ett heltidsarbete. Till sådana studier hör t.ex. studier inom den grundläggande utbildningen för vuxna, gymnasiestudier för unga samt studier som leder till examen och ger yrkesfärdigheter, inkl. studier som leder till högskoleexamen.

Enligt alternativet i fråga skulle inte några andra än de ovan nämnda studierna påverka rätten att erhålla arbetslöshetsförmån. Detta innebär att frågan om huruvida studierna är heltidsstudier eller deltidstudier inte längre ska bedömas på basis av studiernas omfattning.

Alternativet i fråga skulle utvidga arbetssökandenas möjligheter att studera vid sidan av jobbsökning utan att de förlorar arbetslöshetsförmånen och förenkla studiernas inverkan på rätten att erhålla arbetslöshetsförmån ur såväl arbetssökandenas och lagtillämparnas som läroanstalternas synvinkel. Alternativet skulle dessutom skapa klarhet i processen med utkomstskydd för arbetslösa i fråga om arbetssökandes studier.

⁹ <https://valtioneuvosto.fi/documents/1410877/104583605/2022-02-11+Omaehtoinen+opis-kelu+ja+POMA.pdf/82d74140-0341-a25f-63e0-c8a8b83eda63/2022-02-11+Omaehtoinen+opis-kelu+ja+POMA.pdf?t=1645425735574>

I det alternativet skulle det dock vara fråga om en ändring som berör socialskyddssystemet mer allmänt och i större utsträckning än den ändring som föreslås i denna proposition som endast innehåller ett förslag till ändring av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det bedömdes att detta alternativ lämpar sig bättre för eventuell senare granskning i något annat sammanhang då det skulle vara möjligt att studera ändringens konsekvenser på längre sikt och inrikta granskningen i större utsträckning på socialskyddssystemet som helhet och dess funktion.

5.1.2 Granskningen av studier som inte påverkar utkomstskyddet för arbetslösa

Under beredningens gång granskades möjligheterna att olika slags studier inte skulle påverka utkomstskyddet för arbetslösa. I praktiken betyder detta att vissa studier av detta slag inte skulle påverka rätten att erhålla arbetslöshetsförmån, att de inte behöver anmälas till arbets- och näringsbyrån eller till en kommun inom området för kommunförsöken för främjande av sysselsättningen, och att deras inverkan på rätten till arbetslöshetsförmån inte ska utredas i samband med ansökan om arbetslöshetsförmån.

Vid bedömningen granskades studier vid öppna universitet och vid öppna yrkeshögskolor, studier för högre yrkeshögskoleexamen, påbyggnadsstudier vid universitetet samt studier som leder till yrkesexamen eller specialyrkesexamen.

När det gäller studierna för en högre yrkeshögskoleexamen beaktades studiernas motsvarighet med studierna för en högre högskoleexamen vid universitet, som har definierats som heltidsstudier och som inte berättigar till arbetslöshetsförmån.

Det att studierna inte skulle påverka utkomstskyddet för arbetslösa skulle öka utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa och därigenom den offentliga ekonomins kostnader, när arbetslöshetsförmån skulle betalas för sådana studier som nuförtiden betraktas som heltidsstudier.

Någon mer omfattande ändring än den som föreslås i propositionen föreslås inte av ekonomiska skäl. Alternativet i fråga skulle innebära en betydligt större ökning av utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa och därigenom av den offentliga ekonomins kostnader än den ändring som föreslås i denna proposition.

Tabell: Antalet arbetskraftspolitiska utlåtanden som år 2019 utfärdats för olika personer enligt studiegrupp och kostnadsförslag som baserar sig på studiernas genomsnittliga längd utifrån dessa.

Typ av studier	Kostnadskalkyl utifrån studiernas genomsnittliga längd	Arbetskraftspolitiska utlåtanden angående heltidsstudier	Arbetskraftspolitiska utlåtanden angående deltidstudier
Högre yrkeshögskoleexamen	+ 2,2 miljoner euro	310	110

Öppet universitet eller öppen yrkeshögskola (exkl. led- och linjestudier) ¹⁰	+ 3,6 miljoner euro	740	1110
Påbyggnadsexamen vid universitet	+ 1,1 miljoner euro	210	470
Yrkesexamen och specialyrkesexamen	+ 7,4 miljoner euro	1420	620

5.1.3 Studier som inletts under ett anställningsförhållande

I utkomstskyddslagens bestämmelse om inverkan av studier som inletts under ett anställningsförhållande på rätten att erhålla arbetslöshetsförmån definieras godtagbara skäl till att anställningsförhållandet avslutas inte på något uttömmande sätt. Studier som inletts medan ett anställningsförhållande pågår ska inte påverka rätten till arbetslöshetsförmån, om anställningen har avslutats av orsaker som inte beror på den arbetssökande.

Om orsakerna till att anställningsförhållandet avslutas inte har definierats på ett uttömmande sätt innebär detta att arbets- och näringsbyrån ska utreda och avgöra hur anställningsförhållandets upphörande inverkar på rätten till arbetslöshetsförmån på det allmänna planet och hur det inverkar på bedömningen av huruvida den arbetssökandes studier är heltidsstudier eller deltidsstudier. Detta kan fördröja avgörandet av den arbetssökandes ärende som gäller utkomstskyddet för arbetslösa. Tillämpning av bestämmelsen förutsätter dessutom övervägande av vilka orsaker som ska betraktas som orsaker som inte beror på den arbetssökande. Detta skulle kunna orsaka oklarhet vid tillämpningen av bestämmelsen och öka den arbetssökandes osäkerhet om studiernas inverkan på rätten till arbetslöshetsförmån.

Under beredningens gångs granskades dessutom ett alternativ där studier som inletts under anställningsförhållandet inte skulle påverka rätten till arbetslöshetsförmån, om arbetslösheten skulle bero på att en visstidsanställning avslutats. Konsekvenserna av detta alternativ i form av ökning av utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa och därigenom den offentliga ekonomins kostnader skulle antagligen vara större än konsekvenserna av den ändring som föreslås i propositionen, och därför föreslås inte någon sådan ändring i denna regeringsproposition.

5.1.4 Serviceprocessen för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

Enligt detta alternativ skulle det för arbetssökande som omfattas av full jobbsökningskyldighet och som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån, vilka beräknas fortgå längre än en månad, ordnas i princip fem kompletterande samtal om jobbsökning inom tre månader från den inledande intervjun och samtal om jobbsökning med tre månaders mellanrum.

¹⁰ När det gäller studier som avläggs vid öppet universitet eller öppen yrkeshögskola beskriver den kostnads kalkyl och det antal arbetskraftspolitiska utlåtanden över heltidsstudier som presenteras i tabellen en situation där studierna inte alls påverkar rätten till arbetslöshetsförmån oberoende av studiernas längd eller omfattning.

Det ska dessutom ordnas ytterligare två kompletterande samtal om jobsökning inom en månads tid med sex månaders mellanrum.

Detta avviker från propositionens förslag om samtal om jobsökning som ordnas med tre månaders mellanrum när det gäller de kompletterande samtal om jobsökning som ordnas när jobsökningen inleds och de kompletterande samtal om jobsökning som ordnas med sex månaders mellanrum. En intensivare serviceprocess skulle innebära att den som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån skulle få intensivare stöd vid sin jobsökning. Å andra sidan skulle samordningen av frivilliga studier med serviceprocessen innebära en utmaning. I fråga om arbets- och näringsbyråerna och de kommuner inom försöksområdena som deltar i serviceprocessen skulle dessutom arbetsmängden i samband med genomförandet av serviceprocessen öka mer än genom den ändring som föreslås i denna proposition.

6 Remissvar

6.1 Ändring av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Nästan alla instanser som lämnat utlåtande ansåg att de ändringar som föreslås i propositionen i princip kan understödjas. De föreslagna ändringarna ansågs klarlägga de oklarheter som är förenade med samordningen av arbetslöshetsförmåner och studier ur både arbetssökandenas och sakkunnigas synvinkel. Ändringarna ansågs också minska den administrativa bördan och göra processen för handläggning av utkomstskyddsärenden smidigare. De ändringar som föreslås ansågs dessutom stödja principen om livslångt lärande och främja utvecklingen och upprätthållandet av de arbetslösas kompetens.

En del av remissinstanserna ansåg att de ändringar som föreslås var ett steg i rätt riktning, men de tyckte att ändringarna skulle kunna vara mer omfattande än de som föreslås. Serviceprocessen för arbetssökande och jobsökningsskyldigheten ansågs i detta sammanhang sörja för att kravet angående motprestationer för arbetslöshetsförmån uppfyllts.

Medan propositionen bereddes granskades olika alternativ där studier inte skulle påverka utkomstskyddet för arbetslösa. Om studier i en större omfattning än vad som föreslagits inte skulle påverka utkomstskyddet för arbetslösa, skulle utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa och därigenom den offentliga ekonomins kostnader öka. Någon mer omfattande ändring än den som föreslås i propositionen föreslås inte av ekonomiska skäl.

Enstaka instanser som lämnat utlåtande betraktade inte förslaget som ändamålsenligt. De ansåg att de arbetslösas möjligheter att studera utan att förlora arbetslöshetsförmån var redan i nuläget mycket omfattande. En del av remissinstanserna påpekade att studiemöjligheterna ska utvecklas i första hand genom förmåner som är avsedda för studier. Finansieringen av studier med studieförmåner togs upp också i syfte att säkerställa förverkligandet av likabehandling.

I sitt utlåtande ansåg undervisnings- och kulturministeriet det viktigt att den arbetslösa skulle ha möjlighet att t.ex. med hjälp av studieplan eller ändring av studieplanen kunna visa att studier ändrats till deltidsstudier. Studierna för en person som har studerat på heltid betraktas nuförtiden som heltidsstudier tills han eller hon har avslutat sina studier, och det föreslås inte någon ändring till denna del i den förevarande propositionen. Om halvfärdiga tidigare heltidsstudier skulle kunna ändras till deltidsstudier, betyder det att vilka som helst studier som framskrider snabbt och som bedöms enligt deras omfattning skulle i praktiken kunna slutföras med arbetslöshetsförmån. Detta är inte ändamålsenligt med beaktande av syftet med systemet för utkomstskydd för arbetslösa. En ändring av detta slag skulle vara en betydande principiell ändring av systemet

för utkomstskydd för arbetslösa och därför har den inte föreslagits i den förevarande propositionen.

I sitt utlåtande fäste finansministeriet uppmärksamhet vid att effekterna på beteendet bör beaktas också när det gäller propositionens ekonomiska konsekvenser. I utlåtandet tog finansministeriet dessutom upp uppskattningen av kostnaderna för ändringen i fråga om den föreslagna 10 a § i utkomstskyddslagen när det gäller påvisande av att det är fråga om deltidsstudier genom arbete under sex månader samt betraktande av studierna som deltidsstudier om de har inletts före arbetslösheten och arbetslösheten beror på permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker.

Finansministeriet ansåg i sitt utlåtande det vara möjligt att det att tillämpningspraxisen skrivs in i lagen (påvisande av att det är fråga om deltidsstudier genom arbete under sex månader) ökar intresset för den väg som skapas; tillämpningspraxisen har baserat sig på en tjänstemans avgörande, och när den skrivs in i lagen omvandlas den till subjektiv rättighet.

Enligt finansministeriets utlåtande kommer en lösning där studier inte betraktas som heltidsstudier om de har inletts före arbetslösheten sannolikt att leda till en ökning av de offentliga utgifterna. I sitt utlåtande ansåg finansministeriet att det skulle vara möjligt att göra en motiverad bedömning och att det i propositionen till denna del bör inkluderas åtminstone en uppskattning av de ekonomiska konsekvenserna som baserar sig på den berörda gruppens storlek.

Under beredningen av propositionen försökte man med flera olika sökmetoder ur statistiken få fram uppgifter om den grupp som skulle beröras av den föreslagna ändringen angående deltidsstudier som inletts under ett anställningsförhållande. På basis av det statistiska urvalet kunde inte någon tillförlitlig uppskattning av storleken på den berörda gruppen fås fram och därigenom av de ekonomiska konsekvenserna av ändringsförslaget i fråga. Det bedömdes att ändringsförslaget inverkan på ändringen av förutsättningarna för förmånsrätten skulle vara liten och att den föreslagna ändringen således inte skulle ha några betydande verkningar. Med anledning av finansministeriets utlåtande har dock motiveringarna till propositionen kompletterats i fråga om de ekonomiska konsekvenserna.

En del kommuner som lämnat utlåtande lyfte fram ändringarnas konsekvenser för kommunernas utgifter för arbetsmarknadsstöd. I detta sammanhang lyfte man dessutom fram den proposition om överföring av ansvaret för att ordna arbetskrafts- och näringsstjänster till kommunerna under 2024, som bereds vid arbets- och näringsministeriet, och därmed sammanhängande ändringar i kommunernas finansieringsansvar.

De ändringar som föreslås kan medföra kostnader för kommunerna när det gäller finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Till denna del kan en exakt kostnadseffekt dock inte uppskattas på ett tillförlitligt sätt, eftersom det är slumpmässigt hur länge arbetssökandens arbetslöshet har varat då studierna inleddes. Konsekvenserna av ändringarna i kommunernas finansieringsansvar i anslutning till överföringen av ansvaret för att ordna arbetskrafts- och näringsstjänster bedöms och avgörs i samband med den ovan nämnda propositionen och till denna del kan inte några eventuella framtida ändringar bedömas i den förevarande propositionen.

Efter remissbehandlingen har motiveringarna till propositionen kompletterats bl.a. när det gäller konsekvenserna av föreslagna ändringar och specialmotiveringen. Dessutom har propositionen kompletterats med ändringsförslag som gäller studier vid öppna högskolan.

6.2 Ändringar i jobsökningsskyldigheten och serviceprocessen för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

En del av dem som lämnat utlåtande ansåg att de föreslagna ändringarna är motiverade. En del av remissinstanserna ansåg det vara viktigt att den sänkta jobsökningsskyldigheten kvarstår för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som inte efter grundskolan eller gymnasiet har genomgått någon utbildning som leder till examen.

Flera instanser som lämnat utlåtande understödde inte den föreslagna ändringen av jobsökningsskyldigheten för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån. Den föreslagna ändringen betraktades som motstridig med beaktande av att frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån baserar sig på arbetskraftsmyndighetens prövning och på utbildningsbehov som konstaterats av myndigheten. Ändringen ansågs försvåra den faktiska möjligheten att avlägga studier. Ändringen bedömdes dessutom försvåra slutförandet av studierna och leda till att studier avbryts. En del av de instanser som lämnat utlåtande ansåg att det skulle vara mer ändamålsenligt att jobsökningsskyldighet åläggs först i slutskedet av de frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Flera instanser som lämnat utlåtande ansåg att den ändring som gäller serviceprocessen för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån inte är ändamålsenlig. Deltagandet i samtalen om jobsökning ansågs för sin del vara problematiskt, men också frågan om beaktande av den arbetssökandes önskemål och samordningen av samtalen med studierna lyftes fram. På motsvarande sätt som när det gäller åläggande av jobsökningsskyldighet ansågs det också vara mer ändamålsenligt att samtal om jobsökning ordnas först i studiernas slutskede.

Vid samtalen om jobsökning stöds den arbetssökandes jobsökning samt utvärderas dess resultat och hur sysselsättningsplanen genomförs. Samtalen om jobsökning ska ordnas på det sätt som i den rådande situationen är det mest ändamålsenliga och särskild hänsyn ska fästas till arbetssökandens servicebehov samt vid hans eller hennes önskemål om hur samtalen ska ordnas.

De ändringar som föreslås i jobsökningsskyldigheten och i serviceprocessen för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån gäller inte personer som inlett sina frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån innan de föreslagna ändringarna träder i kraft. På grund av de ändringar som föreslagits ändras alltså inte jobsökningsskyldigheten eller serviceprocessen för dem som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån mitt under tidigare inledda studier. I nuläget åläggs sådana personer som bedriver frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån för att lära sig läsa och skriva inte någon jobsökningsskyldighet, om studierna är heltidsstudier på det sätt som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och någon ändring i detta föreslås inte heller i den förevarande propositionen.

De ändringar som föreslås ansågs öka arbetsmängden för arbets- och näringsbyråerna och kommunerna inom försöksområdena. I en del utlåtanden lyftes arbets- och näringsbyråernas och ovan avsedda kommuners behov av tilläggsresurser upp. I sitt utlåtande fäste finansministeriet dessutom uppmärksamhet vid kommunernas finansieringsprincip och ansåg det behövligt att granskningen preciseras när det gäller tilläggsresurserna.

Motiveringen till propositionen har kompletterats i fråga om de föreslagna ändringarna efter remissbehandlingen.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

2 kap. Allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

10 §. Studier. I paragrafen föreslås bestämmelser om hur studier ska påverka rätten att få arbetslöshetsförmåner.

Paragrafens 1 mom. ska motsvara gällande 1 mom. Heltidsstuderande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner och begränsningen gäller också ferieperioder under heltidsstudier. I 2 mom. definieras de studier som ska betraktas som heltidsstudier.

I 2 mom. 1–6 punkten föreskrivs det på motsvarande sätt som för närvarande om studier som betraktas som heltidsstudier. Sådana är studier som leder till högskoleexamen, avläggande av en yrkesinriktad grundexamen eller en del av en sådan examen eller genomförande av utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv samt genomförande av utbildning som handleder för examensutbildning. Som heltidsstudier betraktas dessutom på motsvarande sätt som för närvarande gymnasiestudier som omfattar minst 150 studiepoäng, gymnasiestudier som ordnas i internat samt studier i grundläggande utbildning för vuxna som omfattar minst 22 kurser per läsår.

I 2 mom. 7 punkten föreskrivs om studier vid öppna universitet och öppna yrkeshögskolor. Studier vid öppna universitet och öppna yrkeshögskolor betraktas som heltidsstudier om de enligt studieplanen pågår längre än tre månader utan avbrott eller i perioder och vars omfattning i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad. Detta innebär att det vid öppna universitet och öppna yrkeshögskolor är möjligt att bedriva studier som pågår högst tre månader utan avbrott eller i perioder, utan att det påverkar rätten till arbetslöshetsförmåner, oberoende av studiernas omfattning.

Studiernas längd ska bedömas på grund av deras totala längd som antecknats i studieplanen. Om studiernas längd enligt studieplanen är mer än tre månader utan avbrott eller i perioder, bedöms frågan om studierna är heltidsstudier utifrån studiernas omfattning från studiernas början. I fråga om studier som pågår längre än tre månader betraktas studierna som heltidsstudier, om deras omfattning enligt studieplanen i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad.

Om studierna av någon anledning avbryts helt, kan detta beaktas genom att studierna behandlas som utbildning i perioder. Detta förutsätter att den arbetssökande kontaktar arbets- och näringsbyrån i tillräckligt god tid. Maximitiden tre månader för studiernas längd förlängs inte, även om den arbetssökande lämnar en redogörelse för att han eller hon inte kunnat slutföra studierna av en orsak som i och för sig är godtagbar. Vid utbildning i perioder får periodernas sammanlagda längd vara högst tre månader.

Om den arbetssökandes studier, som från början avsetts pågå i höst tre månader, inte har slutförts när tre månader tar slut, fattar arbets- och näringsbyrån på motsvarande sätt som i nuläget ett beslut om huruvida det är fråga om heltidsstudier eller deltidsstudier. I princip gäller beslutet enbart tiden efter de nämnda tre månaderna, och t.ex. en fördröjning av studierna av en orsak som beror på den arbetssökande saknar betydelse i ärendet. Beslutet om den arbetssökandes rätt till utkomstskydd för arbetslösa fattas retroaktivt från början av studierna, om den ifrågavarande föreslagna bestämmelsen har tillämpats på basis av felaktiga uppgifter. De felaktiga uppgifterna

kan t.ex. ha samband med att studiernas längd redan från början varit över tre månader. Utbetalaren av arbetslöshetsförmånen ser vid behov till att förmån som betalats utan grund återkrävs enligt de nuvarande bestämmelserna.

Bestämmelsen om tre månaders längd tillämpas inte, om det är uppenbart att arbetssökanden för att få arbetslöshetsförmån avsiktligt försöker dela upp studiehelheter i kortare perioder än tre månader. I sådana situationer ska bedömningen av om det är heltidsstudier utföras på grund av studiernas omfattning från början av den första studieperioden.

I 2 mom. 8 punkten föreskrivs att universitetsstudier för påbyggnadsexamen är heltidsstudier, om studiernas omfattning enligt studieplanen i genomsnitt är minst 5 studiepoäng per studiemånad. Påbyggnadsstudier vid universitetet är vetenskapliga och konstnärliga påbyggnadsexamina, således licentiat- och doktorsexamen samt yrkesinriktade påbyggnadsexamina. Bestämmelsen i fråga gäller inte så kallade post doc-forskare och andra forskare än de som studerar för påbyggnadsexamen. Hur ovan nämnda forskares forskningsarbete påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån bedöms på motsvarande sätt som för närvarande utifrån bestämmelserna om sysselsättning i eget arbete enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Även till denna del motsvarar den arbetssökandes studiers inverkan på hans eller hennes rätt att få arbetslöshetsförmån den nuvarande situationen.

I 2 mom. 9 punkten föreskrivs att studier som syftar till avläggande av en yrkes- eller specialyrkesexamen eller en del av en sådan examen betraktas som heltidsstudier. Studier som syftar till avläggande av en yrkes- eller specialyrkesexamen eller en del av en sådan examen betraktas som heltidsstudier, om studiernas omfattning enligt den personliga utvecklingsplanen för kunnandet i genomsnitt är minst 4,5 kompetenspoäng per studiemånad. Bestämmelser om yrkes- och specialyrkesexamina finns i lagen om yrkesutbildning, där det också föreskrivs om en personlig utvecklingsplan för kunnandet som ska utarbetas för en studerande som inleder en utbildning. Även till denna del motsvarar den arbetssökandes studiers inverkan på hans eller hennes rätt att få arbetslöshetsförmån den nuvarande situationen.

I 2 mom. 10 punkten föreskrivs om utbildning vid folkhögskolor eller idrottsutbildningscenter som avses i lagen om fritt bildningsarbete. Utbildning vid läroanstalterna i fråga betraktas som heltidsstudier, när dess omfattning enligt undervisningsprogrammet i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad eller 25 undervisningstimmar per vecka.

Om frågan om studierna är heltidsstudier eller deltidstudier bedöms utifrån antalet undervisningstimmar per vecka, beaktas antalet undervisningstimmar per vecka enligt undervisningsprogrammet. I 1 kap. 2 § i lagen om fritt bildningsarbete föreskrivs det att folkhögskolor och idrottsutbildningscenter ger undervisning på heltid, men det är emellertid också möjligt att bedriva deltidstudier vid läroanstalterna i fråga. Undervisning på heltid vid folkhögskolor och idrottsutbildningscenter omfattar minst 25 undervisningstimmar per vecka.

Från och med den 1 augusti 2021 har det varit möjligt att med den studerandes samtycke i informationsresursen Koski föra in uppgifter om så kallade studier med fri inriktning inom fritt bildningsarbete som inletts efter nämnda datum. Registrering av uppgifter är inte förpliktande i fråga om studier med fri inriktning, och uppgifterna kan föras in endast med den studerandes samtycke. När uppgifter förs in i informationsresursen Koski anges utbildningens omfattning i studiepoäng så att en studerandes arbetsinsats på i genomsnitt 27 timmar motsvarar en studiepoäng. Uppgifterna antecknas i informationsresursen Koski i regel när utbildningen avslutats.

Om en arbetssökandes studier med hans eller hennes samtycke har förts in i studiepoäng i informationsresursen Koski, ska frågan om det är heltidsstudier eller deltidstudier bedömas utifrån det antal studiepoäng som antecknats i informationsresursen. Eftersom uppgifterna om studierna antecknas i informationsresursen Koski först efter avslutad utbildning, utförs bedömningen av om det är fråga om heltids- eller deltidstudier i dessa situationer i efterhand. Om studierna i fråga redan tidigare har bedömts på grund av antalet undervisningstimmar per vecka, ska inte samma studier bedömas senare på grund av antalet studiepoäng.

Om omfattningen av de studier som avses i punkten i fråga har angetts både i studiepoäng och i undervisningstimmar per vecka och uppgifterna leder till ett annat slutresultat när det gäller frågan om huruvida studierna är heltidsstudier eller deltidstudier, ska vid bedömningen av studierna det alternativ som är förmånligare för arbetssökanden tillämpas. Detta är fallet eftersom införandet av studierna i informationsresursen Koski baserar sig på den arbetssökandes eget samtycke, och den arbetssökande då han eller hon har gett sitt samtycke inte nödvändigtvis har känt till hur detta inverkar på rätten till arbetslöshetsförmåner.

Även den i 10 punkten föreslagna inverkan som den arbetssökandes studier har på hans eller hennes rätt att få arbetslöshetsförmån motsvarar den nuvarande situationen.

I 2 mom. 11 punkten föreskrivs att heltidsstudier som ger yrkesfärdigheter ska betraktas som heltidsstudier. Som heltidsstudier betraktas studier som ordnas i genomsnitt minst fyra dagar per kalendervecka sex timmar per dag.

Studier som ska bedömas med stöd av punkten i fråga är t.ex. studier som ordnas vid privata läroanstalter och ger yrkesfärdigheter, men det inte är fråga om avläggande av examina, delar av examina eller studier som avses i 1–10 punkten.

Enligt 1 kap. 2 § i lagen om fritt bildningsarbete tillämpas den lagen dessutom på huvudmannen för läroanstalten Snellman-korkeakoulu för verksamhet enligt tillstånd att driva läroanstalt som beviljats med stöd av 4 § i den lagen. Läroanstalten Snellman-korkeakoulu är en i lagen om fritt bildningsarbete avsedd privat läroanstalt som erbjuder studier som baserar sig på steinerpedagogik. Huruvida de studier som bedrivs vid läroanstalten i fråga utgör heltidsstudier eller deltidstudier ska bedömas med stöd av 11 punkten.

Om en arbetssökande bedriver andra studier än de ovannämnda som betraktas som heltidsstudier eller om han eller hon bedriver studier som har betraktats som deltidstudier t.ex. på basis av tid i arbete under studietiden, har han eller hon, om övriga förutsättningar uppfylls, rätt till arbetslöshetsförmån trots studierna.

En förutsättning för att få arbetslöshetsförmån är att arbetssökanden är skyldig att söka möjliga jobb på det sätt som överenskommit i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den och att vara beredd att ta emot heltidsarbete. Utgångspunkten är att en arbetssökande omfattas av den sedvanliga serviceprocessen för arbetssökande enligt 2 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt av full jobbsökningskyldighet enligt 3 kap. 3 § i den lagen. I fråga om jobbsökningskyldigheten innebär detta i regel att arbetssökanden ska söka fyra jobb som han eller hon har möjlighet att få under en granskningsperiod på en månad, om inte skyldigheten i fråga om antalet jobb som ska sökas minskas eller om inte jobbsökningskyldighet åläggs.

Den arbetssökande ska dessutom fortfarande vara skyldig att delta i sysselsättningsfrämjande service när den erbjuds honom eller henne. Den arbetssökandes studier kan dock i det enskilda

fallet beaktas, när det bedöms vilka tjänster som det är ändamålsenligt att erbjuda den arbetssökande. För ett eventuellt förfarande som är klandervärt enligt en arbetskraftspolitisk bedömning föreläggs en tidsperiod utan ersättning eller åläggs skyldighet att vara i arbete. Studier kommer inte att vara en giltig orsak att vägra ta emot arbete eller delta i service.

10 a §. Undantag i fråga om studier. Paragrafen är ny till sitt innehåll och innefattar bestämmelser om de undantag som gäller studier.

I 1 mom. föreskrivs om de situationer då en arbetssökande inte betraktas som studerande på heltid, trots att han eller hon deltar i sådana studier som avses i 10 §. En arbetssökande betraktas inte som studerande på heltid, om han eller hon har minst sex månaders arbetshistoria under studietiden eller under motsvarande tid har varit sysselsatt på heltid som företagare, varför det kan anses att studierna inte utgör något hinder för att ta emot ett heltidsarbete. Arbete eller företagsverksamhet under studietiden ska vara stadigvarande tid. Vid bedömningen kan man t.ex. beakta att arbetshistorian är enhetlig och att den infaller under läroanstaltens ferietider.

Vid bedömningen av frågan om studierna är heltidsstudier eller deltidstudier på basis av arbetshistoria har man i tillämpningspraxis i nuläget vedertaget ansett att tillräcklig tid i arbete under studietiden åtminstone är sådant arbete som till sin varaktighet är tillräckligt för att uppfylla arbetsvillkoret för löntagare, dvs. cirka sex månader. I tillämpningspraxis har man vedertaget utöver heltidsarbete också beaktat deltidarbete som räknas in i arbetsvillkoret. Bestämmelsen motsvarar således huvudsakligen nuvarande tillämpningspraxis, men i fortsättningen ska sådant arbete och bedrivande av företagsverksamhet som anses tillräckligt definieras exakt i bestämmelsen. Detta undanröjer eventuella oklarheter i fråga om tillämpningen av bestämmelsen.

I 2 mom. föreskrivs dessutom om hur studier som inletts under ett anställningsförhållande påverkar rätten till arbetslöshetsförmån. En arbetssökande betraktas inte som heltidsstuderande på basis av studier som inletts under ett anställningsförhållande, om därpå följande arbetslöshet beror på permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker. Utanför tillämpningsområdet för bestämmelsen lämnas således bl.a. sådana situationer där anställningen upphör av en orsak som beror på arbetssökanden, t.ex. lämnande av arbetet.

Vid tillämpningspraxis har redan i nuläget också kunnat godtas en kortare arbetsperiod som grund för deltidstudier, t.ex. om arbetslösheten beror på en plötslig permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker. Den bestämmelse som föreslås bli fogad till 1 mom. gör det emellertid möjligt att betrakta sådana studier som inletts under ett anställningsförhållande som deltidstudier oberoende av arbetshistorians längd under studietiden, om anställningsförhållandet har upphört på grund av permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker.

Bestämmelsen i fråga undanröjer osäkerhetsfaktorer samt förtydligar och förenhetligar tillämpningspraxis i situationer där anställningsförhållandet har upphört och den arbetssökandes tid i arbete ska beaktas vid avvägningen om det är fråga om heltidsstudier eller deltidstudier.

I paragrafen motsvarar 3 mom. 1 punkten nuvarande 2 kap. 10 § 4 mom. I paragrafen motsvarar 3 mom. 2 och 3 punkten nuvarande 2 kap. 10 § 5 mom.

I 3 mom. 4 punkten föreskrivs om hur studier som ordnas som en del av sysselsättningsfrämjande service påverkar rätten till utkomstskydd för arbetslösa. Studier som genomförs som en del av sysselsättningsfrämjande service betraktas inte som heltidsstudier och de påverkar inte

heller arbetssökandens rätt att få arbetslöshetsförmån. Sysselsättningsfrämjande service definieras i lagens 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten. Bestämmelsen påverkar inte innehållet i den sysselsättningsfrämjande servicen, och servicen ordnas alltid i enlighet med den lagstiftning som gäller den.

Arbetssökanden kan t.ex. som en del av den sysselsättningsfrämjande servicen avlägga yrkesprov som ingår i en yrkesinriktad examen utan att det utgör något hinder för erhållande av arbetslöshetsförmån att anmäla sig som studerande vid läroanstalten för avläggande av yrkesprov.

Deltagande i sysselsättningsfrämjande service avtalas i den arbetssökandes sysselsättningsplan eller en ersättande plan. I praktiken innebär detta att man också ska avtala om att studierna avläggs som en del av den sysselsättningsfrämjande servicen innan studierna i fråga inleds i samband med att man avtalar om deltagande i servicen. Att studierna ingår i sysselsättningsplanen är emellertid inte en absolut förutsättning för tillämpningen av bestämmelsen.

Genomförande av studier som en del av sysselsättningsfrämjande service inverkar inte på fullgörandet av den skyldighet att vara i arbete som ålagts den arbetssökande på grund av upprepade förfaranden i samband med jobbsökning och arbetskraftsservice. Om den arbetssökande har ålagts skyldighet att vara i arbete, uppkommer skyldighet att vara i arbete på grund av deltagande i sysselsättningsfrämjande service på motsvarande sätt som för närvarande. Så är fallet också i fråga om den skyldighet som påförs på grund av att de förutsättningar som gäller unga personer som saknar utbildning har försumrats.

10 b §. *Kortvariga studier.* Paragrafen är ny och motsvarar till sitt innehåll i huvudsak gällande 10 a §.

I 1 mom. föreskrivs det om villkoren för kortvariga studier och momentet motsvarar i huvudsak gällande 10 a § 1 mom. I det inledande stycket i momentet hänvisas det till 10 och 10 a §. Om den arbetssökande har rätt till arbetslöshetsförmån med stöd av 10 b §, tillämpas paragrafen i fråga då rätten till arbetslöshetsförmån avgörs.

När det gäller kortvariga studier ska avvägningen av om det är fråga om heltidsstudier eller deltidstudier inte göras när studierna inleds. Avvägningen av om studierna är heltidsstudier eller deltidstudier görs, om arbetssökandens studier, som ursprungligen var avsedda att pågå högst sex månader, inte har slutförts när tidsfristen på sex månader går ut. Detta motsvarar nuvarande tillämpningspraxis.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs det om maximitiden för en helhet som består av kortvariga studier, som på motsvarande sätt som för närvarande är sex månader. Bestämmelsen preciseras i fråga om de återstående studierna. Den helhet som studierna bildar eller de återstående studierna ska pågå högst sex månader utan avbrott eller i perioder. Detta motsvarar nuvarande tillämpningspraxis.

Paragrafens 2 mom. motsvarar gällande 10 a § 2 mom.

I 3 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i gällande 10 a § 3 mom. att rätten att bedriva studier som kortvariga studier inträder efter att de tidigare kortvariga studierna avslutats och personen har uppfyllt arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning har börjat löpa från början.

I 3 mom. föreskrivs dessutom att ovannämnda villkor inte ska tillämpas om arbetssökandens tidigare studier har varat högst tre månader utan avbrott eller i perioder. I praktiken innebär

detta att den arbetssökande trots att han eller hon tidigare genomfört studier i mindre skala har rätt att bedriva nya högst sex månaders studier som ger yrkesfärdigheter eller stöder företagsverksamhet utan att de påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån, trots att han eller hon efter tidigare studier som varat högst tre månader utan avbrott eller i perioder inte har uppfyllt arbetsvillkoret och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning inte har börjat löpa från början. Bestämelsen innehåller ingen kvantitativ begränsning av hur många studieperioder på högst tre månader den arbetssökande kan slutföra vid tillämpningen av villkoret i fråga.

Om det är fråga om studier som arbetssökanden bedrivit tidigare, förutsätts det att studierna bevisligen har avbrutits minst ett år tidigare. Det här villkoret att studierna avbrutits minst ett år tidigare gäller inte som för närvarande studier som inletts under tiden för periodisering av en sådan ekonomisk förmån i anslutning till anställningsförhållandet som avses i 3 kap. 6 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller studier som bedrivits i form av arbetskraftsutbildning.

13 §. Rätt till arbetslöshetsförmån för unga personer som saknar utbildning som ger yrkesfärdigheter. Hänvisningen i paragrafens 1 mom. och 2 mom. 2 och 3 punkten till de gymnasiestudier som avses i 10 § 2 mom. 3 punkten ska ändras till att gälla den föreslagna 10 § 2 mom. 4 punkten där det föreskrivs om att gymnasiestudier i fortsättningen ska betraktas som heltidsstudier. Ändringarna är av teknisk natur.

7 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

2 §. Väntetiden för arbetsmarknadsstöd. De hänvisningar till 2 kap. 10 a § som gäller kortvariga studier ska med anledning av de ändringar som föreslås i propositionen ändras så att de gäller 2 kap. 10 b §, där det i fortsättningen ska föreskrivas om kortvariga studier.

På grund av de föreslagna ändringarna kan den arbetssökande oftare än för närvarande få rätt att avlägga kortvariga studier, vilket kan innebära att väntetid inte ska föreläggas lika ofta som för närvarande. När det gäller väntetiden bedöms ändringen dock ha synnerligen liten betydelse, eftersom det från väntetiden även för närvarande dras av de kalenderveckor under vilka personen har varit på arbetsmarknaden. Dessutom har den arbetssökande för närvarande efter avslutade kortvariga studier kunnat låta bli att inleda nya studier, om det inte föreligger rätt till arbetslöshetsförmån. Det är således fråga om ändringar av teknisk karaktär.

Ikraftträdande. I bestämmelsen föreslås ett ikraftträdandedatum och en övergångsperiod.

7.2 Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice

1 kap. Allmänna bestämmelser

3 §. Definitioner. Hänvisningen i paragrafens 1 mom. 3 punkten underpunkt c till 2 kap. 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska ändras så att den gäller föreslagna 2 kap. 10 b § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa där det i fortsättningen föreskrivs om kortvariga studier i stället för 10 a §. Det är fråga om en ändring av teknisk art.

2 kap. Serviceprocessen för arbetssökande

7 §. Undantag som gäller samtal om jobsökning och kompletterande samtal om jobsökning. Till 1 mom. 2 punkten fogas en bestämmelse enligt vilken de undantag som gäller samtal om jobsökning och kompletterande samtal om jobsökning ska, i fråga om deltagare i frivilliga

studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad, avgränsas till att gälla endast arbetssökande som saknar utbildning.

Med arbetssökande som saknar utbildning avses personer som efter grundskolan eller gymnasiet inte har slutfört sådan utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter. Som en examen som ger yrkesfärdigheter betraktas också examina som avläggs vid en högskola. Definitionen motsvarar den definition som ingår i 2 kap. 13 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

För arbetssökande som saknar utbildning och som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån som beräknas fortgå längre än en månad ordnas inte några samtal om jobbsökning eller kompletterande samtal om jobbsökning. För arbetssökande som saknar utbildning ordnas ett samtal om jobbsökning en månad innan de frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån beräknas upphöra, varefter det under månaden ordnas ett kompletterande samtal om jobbsökning, om det inte är uppenbart onödigt att ordna ett sådant samtal.

Bestämmelserna i 1 mom. motsvarar i övrigt de nuvarande bestämmelserna.

Till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. där det föreskrivs att det inte ordnas några kompletterande samtal om jobbsökning för andra arbetssökande än för arbetssökande som saknar utbildning och som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad. Detta innebär att det för andra arbetssökande än arbetssökande som saknar utbildning och som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad ordnas samtal om jobbsökning på det sätt som anges i 6 § 1 mom. 2 punkten, således med tre månaders mellanrum. Dessutom kan för arbetssökande ordnas kompletterande samtal om jobbsökning på det sätt som arbetssökandens servicebehov förutsätter.

Det samtal om jobbsökning som ordnas med tre månaders mellanrum ska genomföras på det mest ändamålsenliga sättet i varje enskilt fall. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid arbetssökandens servicebehov och arbetssökandens önskemål om hur det ska ordnas.

3 kap. Arbetsförmedling

6 §. *Undantag i fråga om antalet möjliga jobb som ska sökas och granskningsperioden.* Den i 3 mom. föreslagna sänkta skyldigheten att söka arbete för arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån ska begränsas till att endast gälla arbetssökande som saknar utbildning och som deltar i frivilliga studier.

I sysselsättningsplanen för en arbetssökande som saknar utbildning och som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas pågå en månad ska på motsvarande sätt som för närvarande ingå granskningsperioder på tre månader vardera under vilka arbetssökanden ska söka tre jobb som han eller hon har möjlighet att få.

Andra arbetssökande än de som saknar utbildning och som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som beräknas fortgå längre än en månad omfattas i regel av full skyldighet att söka jobb enligt 3 §. Det här innebär i regel att arbetssökanden ska söka fyra jobb som han eller hon har möjlighet att få under en granskningsperiod på en månad, om inte skyldigheten i fråga om antalet jobb som ska sökas minskas eller om inte jobbsökningsskyldighet åläggs. Undantag som gäller antalet möjliga jobb som ska sökas och granskningsperioden samt situationer där jobbsökningsskyldighet inte åläggs motsvarar i övrigt nuläget.

Bestämmelser om situationer där jobbsökningsskyldighet inte åläggs finns i 7 §. Jobbsökningsskyldighet ska inte heller i fortsättningen åläggas arbetssökande som deltar i frivilliga heltidsstudier i läs- och skrivkunighet som stöds med arbetslöshetsförmån.

Bestämmelserna i 3 mom. motsvarar i övrigt gällande bestämmelser. Ändringen inverkar inte heller på tidpunkten från vilken permitterade personers jobbsökningsskyldighet börjar. Om detta föreskrivs i 5 § 2 mom.

Ikraftträdande. I bestämmelsen föreslås ett ikraftträdandedatum och en övergångsperiod.

7.3 Lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

2 §. Definitioner. Hänvisningen i paragrafens 1 punkt underpunkt c till 2 kap. 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska ändras så att den gäller föreslagna 2 kap. 10 b § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa där det i fortsättningen föreskrivs om kortvariga studier i stället för 10 a §. Det är fråga om en ändring av teknisk art.

12 a §. Arbetskraftspolitiskt utlåtande. Hänvisningen i 1 mom. 2 punkten till den paragraf som gäller kortvariga studier ska ändras så att den motsvarar den paragrafnumrering som föreslås bli ändrad i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Dessutom ändras hänvisningarna i 2 mom. till lagen om utkomstskydd för arbetslösa till att gälla de rätta bestämmelserna med anledning av ändringarna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. På samma sätt som för närvarande ska kommunerna inom ett försöksområde, utöver Nylands arbets- och näringsbyrå när den sköter till den centraliserade uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa, kunna ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om hur en arbetssökandes studier påverkar rätten att få arbetslöshetsförmåner i situationer som inte är förenade med prövning.

Kommunerna inom ett försöksområde kan ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om en arbetssökandes studier i situationer där arbetssökanden inte har någon arbetshistoria och inte har varit sysselsatt som företagare eller i eget arbete under studietiden. Detta gäller studier där målsättningen är att avlägga högskoleexamen, en yrkesinriktad grundexamen eller en del av en sådan examen eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv eller utbildning som avses i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Dessutom kan kommunerna inom ett försöksområde i dessa situationer ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om den arbetssökandes gymnasiestudier, vilkas omfattning enligt lärokursen är sammanlagt minst 150 studiepoäng, samt om studier i grundläggande utbildning för vuxna, vars omfattning är minst 22 kurser per läsår.

Kommunerna inom ett försöksområde kan dessutom ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om studier som avläggs vid en öppen yrkeshögskola eller ett öppet universitet och som enligt studieplanen pågår högst tre månader utan avbrott eller i perioder.

Kommunerna inom ett försöksområde kan dessutom ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om sådana studier som avläggs vid en öppen yrkeshögskola eller ett öppet universitet och om studier för påbyggnadsexamen vid ett universitet, vars totala omfattning är mindre än 5 studiepoäng samt om studier för yrkesexamen och specialyrkesexamen, vars omfattning i sin helhet är mindre än 4,5 kompetenspoäng. Kommunerna inom ett försöksområde kan ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande också om sådan utbildning vid folkhögskolor eller idrottsutbildningscenter, vars totala omfattning är mindre än fem studiepoäng eller 25 veckotimmar.

Kommunen inom ett försöksområde kan också ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande i situationer där arbetssökandens studier har inletts under ett anställningsförhållande och arbetslösheten beror på en permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker. I sådana situationer betraktas den arbetssökandes studier inte som heltidsstudier och de påverkar inte den arbetssökandes rätt att få arbetslöshetsförmån med stöd av föreslagna 2 kap. 10 a § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

På motsvarande sätt som för närvarande är det fråga om en möjlighet för kommunerna inom försöksområdena att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om en arbetssökandes studier i sådana situationer när det från fall till fall är ändamålsenligt. I sista hand är det Nylands arbets- och näringsbyrå som är skyldig att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden i sådana situationer.

Ikraftträdande. I bestämmelsen föreskrivs om lagens ikraftträdande.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I 16 a § i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna föreskrivs det om de arbetskraftspolitiska utlåtanden som Nylands arbets- och näringsbyrå ger centraliserat på riksnivå när det gäller kunderna hos kommunerna och arbets- och näringsbyråerna inom ett försöksområde. I förordningen föreskrivs dessutom om de arbetskraftspolitiska utlåtanden om arbetssökandens studier som varje arbets- och näringsbyrå utöver Nylands arbets- och näringsbyrå kan ge.

Hänvisningen i 16 a § i ovannämnda förordning till paragrafen om kortvariga studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras på grund av de ändringar av lagen om utkomstskydd för arbetslösa som föreslås i propositionen så att hänvisningen gäller rätt paragraf. Ändringen är av teknisk natur. I 16 a § i förordningen görs dessutom nödvändiga ändringar i fråga om de arbetskraftspolitiska utlåtanden om studier som varje arbets- och näringsbyrå utöver Nylands arbets- och näringsbyrå kan ge. Det här motsvarar den ändring som enligt propositionen föreslås i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen. Behörigheten för kommunerna inom försöksområdena och arbets- och näringsbyråerna att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden motsvarar till dessa delar varandra.

De hänvisningar till lagen om utkomstskydd för arbetslösa som ingår i 2 § 5 punkten i arbets- och näringsministeriets förordning om givande av arbetskraftspolitiskt utlåtande och om uppgifter som ska antecknas i utlåtandet (1556/2016) ändras som en följd av de i propositionen föreslagna ändringarna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa till att gälla de rätta paragraferna. Ändringarna är av teknisk natur.

9 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Enligt övergångsbestämmelsen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska på studier som inletts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Undantag i fråga om studier som inletts under ett anställningsförhållande tillämpas emellertid, om den arbetssökandes arbetslöshet har börjat efter att denna lag trätt i kraft. I praktiken innebär detta att studier som inletts under ett anställningsförhållande inte påverkar den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmåner, även om studierna har inletts före ikraftträdandet av denna lag, om arbetslösheten har börjat efter ikraftträdandet.

Dessutom ska enligt övergångsbestämmelsen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa vid tillämpningen av bestämmelsen om kortvariga studier beaktas arbetssökandens tidigare studier under vilka han eller hon har haft rätt till arbetslöshetsförmån med stöd av den bestämmelse om kortvariga studier som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. Detta innebär att den arbetssökande ska uppfylla arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning ska börja löpa från början, om han eller hon före ikraftträdandet av denna lag har haft rätt till arbetslöshetsförmån på basis av kortvariga studier, även om de tidigare studierna pågått högst tre månader.

Enligt övergångsbestämmelsen i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska på serviceprocessen för arbetssökande och jobbsökningsskyldigheten tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, om arbetssökandens frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån har inletts före ikraftträdandet av denna lag.

10 Verkställighet och uppföljning

Regeringen följer hur ändringarna genomförs och vidtar vid behov fortsatta åtgärder. Särskild uppmärksamhet fästs vid den ökade arbetsmängden för arbets- och näringsbyråerna och kommunförsöken som gäller främjande av sysselsättningen till följd av att serviceprocessen för arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån har blivit intensivare. Ett eventuellt behov av tilläggsresurser för arbets- och näringsbyråerna och kommunförsöken kan behöva ses över på nytt. Ärendet hänför sig till riksdagens uttalanden (RP 167/2021 rd – RSV 212/2021 rd) och de utredningar som ska utföras med anledning av uttalandena.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Regeringen drog våren 2021 upp riktlinjer för överföring av arbets- och näringsstjänsterna till lokal nivå under 2024. Regeringspropositionen om överföring av arbets- och näringsstjänsterna till kommunerna ska överlämnas till riksdagen hösten 2022. I det sammanhanget föreslås det att lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice upphävs och att det stiftas en ny lag om ordnande av arbetskraftsservice. Om riksdagen godkänner regeringens proposition om överföring av arbets- och näringsstjänster, bör de ändringar i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som föreslås i denna proposition beaktas också när regeringens proposition om överföring av uppgifter behandlas såväl i den nya lagen om ordnande av arbetskraftsservice som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Propositionen om en totalreform av lagen om främjande av integration ska överlämnas till riksdagen hösten 2022 samtidigt med propositionen om överföring av arbets- och näringsstjänsterna till kommunerna. På grund av totalreformen av den lagen kommer det att göras ändringar i paragrafnumreringen när det gäller frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån i lagen om främjande av integration. Om riksdagen godkänner propositionen, ska de ändringar som görs i lagen om främjande av integration i samband med totalreformen beaktas i fråga om det som föreslås i denna regeringsproposition såväl i den nya lagen om ordnande av arbetskraftsservice som i den föreslagna lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

Det anslagsbehov som föranleds av den ändring som föreslås i serviceprocessen för arbetssökande täcks delvis genom interna anslagsöverföringar inom förvaltningsområdet.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Syftet med de föreslagna ändringarna är att förbättra arbetslösas möjligheter att studera och utveckla sin kompetens vid sidan om jobbsökning utan att arbetslöshetsförmånerna går förlorade. Syfte med ändringarna är dessutom att öka sysselsättningen med cirka 1100 personer.

Av betydelse för den konstitutionella bedömningen av propositionen är 6 § (jämlighet), 16 § 2 mom. (kulturella rättigheter) 18 § (rätt till arbete), 19 § (rätt till social trygghet) och 21 § (rättskydd) i grundlagen.

Enligt 18 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Den föreslagna överföringen av arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån till den normala skyldigheten att söka arbete och en intensivare serviceprocess tryggar uppnåendet av de mål som nämns i bestämmelsen.

Fullgörandet av jobbsökningsskyldigheten ska i regel grunda sig på de arbetsmöjligheter som arbetssökanden själv valt. Den arbetssökande ska få stöd för arbetssökningen och sysselsättningen genom de samtal om jobbsökning som ordnas var tredje månad där det även görs bedömningar av jobbsökningens resultat och av hur sysselsättningsplanen har fullföljts. Vid behov kan för arbetssökande även ordnas kompletterande samtal om jobbsökning på det sätt som deras servicebehov förutsätter. Samtal om jobbsökning ordnas på det sätt som i den rådande situationen är det mest ändamålsenliga och särskild hänsyn ska fästas till arbetssökandens servicebehov samt vid hans eller hennes önskemål om hur samtalen ska ordnas. De samtal om jobbsökning som ordnas var tredje månad tryggar att de sysselsättningsplaner eller de ersättande planer som har utarbetats med den arbetssökande är uppdaterade samt att de förtydligar vad som förväntas av honom eller henne. De föreslagna ändringarna i serviceprocessen stöder det som i 21 § 2 mom. i grundlagen föreskrivs om garantier för god förvaltning.

Arbetslöshetsförmånerna är sådana förmåner som vid arbetslöshet garanterar rätten till grundläggande försörjning enligt 19 § 2 mom. i grundlagen. Den föreslagna ändringen av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa förbättrar arbetslösa personers möjligheter att studera vid sidan av jobbsökning utan att arbetslöshetsförmånen går förlorad. Arbetssökanden behöver inte lämna uppgifter om alla studier till arbets- och näringsbyrån eller en kommun inom ett försöksområde i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen, och alla studier utreds inte när arbetssökanden ansöker om arbetslöshetsförmån. Minskningen av det utredningsarbete som gäller arbetssökandens studier gör processen med utkomstskydd för arbetslösa klarare och garanterar att arbetssökandenas utkomstskyddsärenden behandlas utan dröjsmål.

Dessutom förtydligar de föreslagna ändringarna studiernas inverkan på rätten till arbetslöshetsförmån såväl med tanke på de arbetssökande som de sakkunniga. Detta bedöms trygga en enhetlig tillämpningspraxis och beslutspraxis i fråga om utkomstskyddsärendena. Förtydligandet av bestämmelserna bedöms dessutom skapa klarhet i rådgivningen för arbetssökande om studiernas inverkan på rätten till arbetslöshetsförmåner. Det går att ge exaktare rådgivning och det blir enklare att förutse hur studierna inverkar på rätten till arbetslöshetsförmåner. Det här tryggar för sin del att förvaltningsärenden behandlas och avgörs smidigt.

De föreslagna ändringarna anses tillgodose den i 19 § 2 mom. i grundlagen garanterade rätten till grundläggande försörjning vid arbetslöshet. Dessutom anses ändringarna tillgodose den i 21 § 1 mom. i grundlagen tryggade rätten att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad samt att tillgodose det som föreskrivs om god förvaltning i 21 § 2 mom. i grundlagen genom att främja att utkomstskyddsärenden behandlas på behörigt sätt och utan dröjsmål.

Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. De föreslagna ändringarna anses tillgodose de i 16 § 2 mom. i grundlagen tryggade rättigheterna, när ändringarna förbättrar arbetslösas möjligheter att studera vid sidan av jobbsökning utan att arbetslöshetsförmånen går förlorad.

Ändringen av jobbsökningsskyldigheten och serviceprocessen ökar de skyldigheter som anknyter till erhållande av arbetslöshetsförmåner för dessa arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att grundlagen inte i sig hindrar att man uppställer villkor för erhållande av en förmån som tryggar den grundläggande försörjningen (se exempelvis GrUU 50/2005 rd, s.2/II-3/I och de utlåtanden som nämns i dessa). Utskottet har ansett att villkoren bör uppfylla de allmänna villkoren för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 55/2016 rd, s. 3). Som allmänna villkor för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna gäller framför allt att dessa ska konstitueras genom en lag och att de ska vara noga avgränsade och exakt definierade (GrUU 10/2016 rd). Utskottet har vidare ansett det godtagbart att en arbetslös arbetssökande förpliktas medverka till åtgärder som bidrar till att upprätthålla hans eller hennes arbetsförmåga och främja hans eller hennes sysselsättning (GrUU 55/2016 rd).

En intensifiering av serviceprocessen för dem som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån vid sidan av en mer omfattande jobbsökningsskyldighet än för närvarande innebär att det stöd som erbjuds arbetssökande för jobbsökning och sysselsättning stärks. En ökning av antalet samtal om jobbsökning förbättrar uppdateringen av de sysselsättningsplaner som utarbetats tillsammans med arbetssökanden och de planer som ersätter sysselsättningsplanerna. Det här klargör för arbetssökanden vad som förväntas av honom eller henne och hurdana tjänster som står till buds för honom eller henne. När samtal om jobbsökning genomförs ska den arbetssökandes servicebehov och den arbetssökandes önskemål om hur samtalen ska ordnas beaktas. De föreslagna ändringarna stöder det som i 21 § 2 mom. i grundlagen föreskrivs om garantier för god förvaltning.

Jobbsökningsskyldigheten avser att främja den arbetssökandes sysselsättning. Generellt gäller jobbsökningsskyldigheten enligt 3 kap. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice i dess fulla omfattning alla arbetssökande. Undantag från den fulla jobbsökningsskyldigheten har gjorts i fråga om sådana arbetssökande som redan är i arbete eller som försöker förbättra sina förutsättningar att få arbete genom att delta i utbildning eller rehabilitering som varar i över en månad samt i fråga om sådana arbetssökande som med tanke på möjligheterna att få sysselsättning i allmänhet har en svagare ställning än andra arbetssökande. I dessa situationer består motprestationen för arbetslöshetsförmånen av en kombination av jobbsökningsskyldigheten och tid i arbete eller deltagande i service eller av genomförande av en sysselsättningsplan eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen. Arbetslöshetsförmån betalas till arbetssökande på samma grunder som till arbetssökande som omfattas av full jobbsökningsskyldighet.

En förutsättning att stödja frivilliga studier med arbetslöshetsförmån enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice är bland annat att arbets- och näringsbyrån har konstaterat att arbetssökanden har ett behov av utbildning och att arbets- och näringsbyrån har bedömt att stöd- jandet av studier är det arbetskraftspolitiskt mest ändamålsenliga sättet att förbättra arbetssö- kandens yrkesfärdigheter och möjligheter att få arbete eller behålla sitt arbete. På motsvarande sätt förutsätter stödandet av frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration att ar- bets- och näringsbyrån konstaterat ett utbildningsbehov och att arbets- och näringsbyrån bedömt att studier stöder invandrarens integration och sysselsättning.

Personer som efter grundskolan eller gymnasiet har slutfört sådan utbildning som ger yrkesfär- digheter är i allmänhet med tanke på sysselsättningsmöjligheterna i en bättre ställning än de som inte har motsvarande utbildning. Överföring av arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som har genomgått utbildning som ger yrkesfärdigheter till normal jobbsökningsskyldighet påskyndar sysselsättningen och kan förbättra inriktningen av frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på arbetssökande som allmänt sett har en svagare ställning med tanke på sysselsättningsmöjligheterna.

På ovannämnda grunder torde det inte kunna anses strida mot jämlikhetsförutsättningen som tryggas enligt 6 § i grundlagen att arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och som har genomgått utbildning som ger yrkesfärdigheter överförs till full jobbsökningsskyldighet.

De ändringar som gäller serviceprocessen för arbetssökande tillämpas förutom på arbets- och näringsbyråerna även på de kommuner som deltar i kommunförsöket för främjande av syssel- sättningen. De föreslagna ändringarna påverkar fullgörandet av uppgifter för de kommuner som deltar i försöket och de bör bedömas med avseende på 121 § i grundlagen.

Enligt 121 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har i sin etablerade praxis (se GrUU 24/2017 rd) betonat att man när det föreskrivs om kommunernas uppgifter ska se till att kommunerna i enlighet med finansieringsprincipen har faktiska förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter. Dessutom får finansieringsuppgifter som anvisas kommunerna enligt utskottet inte på grund av grundlags- skyddet för självstyrelsen vara så stora att de försämrar kommunernas verksamhetsvillkor på ett sätt som äventyrar kommunernas möjligheter att självständigt bestämma om sin ekonomi och därmed också om sin förvaltning.

Det anslagsbehov som föranleds arbets- och näringsbyråerna samt de kommuner som deltar i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen och som föranleds av den ändring som föreslås i serviceprocessen för arbetssökande täcks delvis genom interna anslagsöverfö- ringar inom förvaltningsområdet. På grund av den övergångsbestämmelse som föreslås till följd av det ändringsförslag som gäller serviceprocessen tillgodoses resursbehovet inte i sin helhet från det att de föreslagna ändringarna träder i kraft, utan antalet diskussioner om jobbsökning ökar småningom. Behovet av annan tilläggsfinansiering bedöms senare utifrån erfarenheterna av genomförandet.

Med stöd av vad som anförts ovan anses att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftnings- ordning. På grund av den kommunala finansieringsprincip som avses i grundlagen anser rege- ringen det dock vara önskvärt att inhämta grundlagsutskottets utlåtande om propositionen.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 2 kap. 10 och 10 a §, 13 § 1 mom. och 13 § 2 mom. 2 och 3 punkten samt 7 kap. 2 § 2 mom. 2 punkten och 2 § 4 mom. 1 punkten, sådana de lyder, 2 kap. 10 § i lagarna 1001/2012, 1267/2018, 1240/2020, och 669/2022, 2 kap. 10 a § och 7 kap. 2 § 2 mom. 2 punkten och 7 § 4 mom. 1 punkten i lag 1267/2018 samt 2 kap. 13 § 1 mom. och 13 § 2 mom. 2 och 3 punkten i lag 906/2017, samt
fogas till 2 kap. en ny 10 b § som följer:

2 kap.

Allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

10 §

Studier

En studerande på heltid har inte rätt till arbetslöshetsförmåner. Begränsningen gäller också ferieperioder under heltidsstudier.

Som heltidsstudier betraktas

- 1) studier där målsättningen är att avlägga yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen,
- 2) studier där målsättningen är att avlägga lägre eller högre högskoleexamen vid universitet,
- 3) sådana studier enligt lagen om yrkesutbildning som syftar till avläggande av en yrkesinriktad grundexamen eller en del av en sådan examen, eller till genomförande av utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv,
- 4) gymnasiestudier när deras omfattning enligt lärokursen är sammanlagt minst 150 studiepoäng; gymnasiestudier som ordnas i internat betraktas dock alltid som heltidsstudier,
- 5) studier som syftar till genomförande av utbildning enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020),
- 6) studier i grundläggande utbildning för vuxna enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) vars omfattning är minst 22 kurser per läsår,
- 7) studier vid öppna universitet och öppna yrkeshögskolor när studierna enligt studieplanen pågår längre än tre månader utan avbrott eller i perioder och deras omfattning i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad,
- 8) studier som syftar till avläggande av påbyggnadsexamen vid universitet när deras omfattning enligt studieplanen i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad,
- 9) sådana studier enligt lagen om yrkesutbildning som syftar till avläggande av en yrkes- eller specialyrkesexamen eller en del av en sådan examen och vars omfattning enligt den personliga utvecklingsplanen för kunnandet i genomsnitt är minst 4,5 kompetenspoäng per studiemånad,
- 10) utbildning vid folkhögskolor eller idrottsutbildningscenter som avses i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) när dess omfattning enligt undervisningsprogrammet i genomsnitt är minst 5 studiepoäng per studiemånad eller 25 undervisningstimmar per vecka,

11) andra än i 1-10 punkten avsedda heltidsstudier som ger yrkesfärdigheter och som i genomsnitt ordnas minst fyra dagar per kalendervecka.

10 a §

Undantag i fråga om studier

Med avvikelse från 10 § betraktas en arbetssökandes studier inte som heltidsstudier, om det på basis av minst sex månaders stadigvarande tid i arbete eller minst sex månaders stadigvarande bedrivande av företagsverksamhet under studietiden kan anses att studierna inte utgör något hinder för att ta emot ett heltidsarbete.

En arbetssökandes studier betraktas inte heller som heltidsstudier, om studierna har inletts under ett anställningsförhållande och arbetslösheten beror på permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker.

En arbetssökandes studier betraktas inte heller som heltidsstudier

- 1) mellan perioderna, om studierna har ordnats i perioder och det är fråga om
 - a) studier som avses i 10 b §,
 - b) studier som ordnats i form av arbetskraftsutbildning,
 - c) arbetssökandens frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån,
 - d) frivilliga studier enligt 22–24 § i lagen om främjande av integration,
- 2) till den del den arbetssökande deltar i utbildning som arbetsgivaren ordnat eller anskaffat med stöd av 7 kap. 13 § i arbetsavtalslagen eller 8 kap. 11 § i lagen om sjöarbetsavtal; om arbetsgivaren helt eller delvis betalar utbildning som arbetstagaren själv skaffat, anses utbildningen inte vara ordnad eller anskaffad av arbetsgivaren vid tillämpningen av denna paragraf,
- 3) till den del den arbetssökande deltar i utbildning inom omställningsskyddet enligt 5 a kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice,
- 4) till den del studierna utgör en del av sysselsättningsfrämjande service.

10 b §

Kortvariga studier

En arbetssökandes rätt att få arbetslöshetsförmån avgörs inte med stöd av 10 och 10 a § och studier inverkar inte heller på hans eller hennes rätt att få arbetslöshetsförmån, om

- 1) den arbetssökande har fyllt 25 år innan studierna inleds,
- 2) den helhet som studierna bildar eller de återstående studierna pågår högst sex månader utan avbrott eller i perioder, och
- 3) studierna ger yrkesfärdigheter eller stöder företagsverksamhet.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på studier som den arbetssökande bedrivit tidigare endast om studierna bevisligen har avbrutits minst ett år tidigare. Begränsningen gäller inte studier som inletts under ett anställningsförhållande eller under tiden för en periodiserad ekonomisk förmån enligt 3 kap. 6 § 1 mom. eller studier som bedrivits som arbetskraftsutbildning.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på nytt när de studier som avses i det momentet har avslutats och personen därefter har uppfyllt arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning har börjat löpa från början, om inte de tidigare studierna har varat högst tre månader utan avbrott eller i perioder.

13 §

Rätt till arbetslöshetsförmån för unga personer som saknar utbildning som ger yrkesfärdigheter

En ung person under 25 år, som efter grundskolan eller gymnasiet inte har genomgått någon utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter (*ung person som saknar utbildning*), ska i föregående ansökningsförfarande som gäller de studier som börjar på höstterminen ha sökt till minst två studieplatser där han eller hon uppfyller kriterierna för antagning som studerande. Studierna kan omfatta utbildning som leder till examen och ger yrkesfärdigheter, eller när det gäller en person som endast slutfört grundskolans lärokurs, vara sådana gymnasiestudier som avses i 10 § 2 mom. 4 punkten. Skyldigheten att söka till en utbildning kan inte uppfyllas genom att söka till en arbetskraftsutbildning. Höstterminen anses börja den 1 september.

En ung person som saknar utbildning har inte rätt till arbetslöshetsförmån på grundval av arbetslöshet

2) från och med den tidpunkt då den unga personen utan giltig orsak låter bli att inleda en sådan utbildning efter grundskolan eller gymnasiet som leder till examen och ger yrkesfärdigheter eller gymnasiestudier som avses i 10 § 2 mom. 4 punkten, om utbildningen eller studierna börjar vid en annan tidpunkt än höstterminen,

3) från och med den tidpunkt då den unga personen utan giltig orsak avbryter en utbildning efter grundskolan eller gymnasiet som leder till examen och ger yrkesfärdigheter, gymnasiestudier som avses i 10 § 2 mom. 4 punkten eller motsvarande studier utomlands.

7 kap.

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

2 §

Väntetiden för arbetsmarknadsstöd

Väntetid tillämpas inte om

2) heltidsstudier avslutas och arbetslöshetsförmån har betalats med stöd av 2 kap. 10 b § under tiden för studierna,

Väntetiden löper inte och minskas inte, med avvikelse från 3 mom., med den tid som personen har varit på arbetsmarknaden

1) under tiden för heltidsstudier eller en ferieperiod i anslutning till studierna eller en ferieperiod mellan olika läroanstalter, om inte arbetslöshetsförmån under den tiden har betalats till den arbetssökande med stöd av 2 kap. 10 b §,

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en arbetssökandes studier som inletts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Bestämmelserna i 2 kap. 10 a § 2 mom. i denna lag tillämpas emellertid om en arbetssökandes arbetslöshet har börjat efter det att lagen har trätt i kraft.

Vid tillämpningen av 2 kap. 10 b § 3 mom. beaktas arbetssökandens tidigare studier för vilka han eller hon har haft rätt till arbetslöshetsförmåner med stöd av de bestämmelser i 2 kap. 10 a § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012) 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten underpunkt c, 2 kap. 7 § 1 mom. 2 punkten och 3 kap. 6 § 3 mom., sådana de lyder i lag 1379/2021, och
fogas till 2 kap. 7 § ett nytt 4 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

3) *arbetslös* en person som

c) inte är studerande på heltid enligt 2 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av studier har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 2 kap. 10 b § i det kapitlet,

2 kap.

Serviceprocessen för arbetssökande

7 §

Undantag som gäller samtal om jobbsökning och kompletterande samtal om jobbsökning

Även om en arbetssökande är arbetslös eller hotas av arbetslöshet, ordnas inte samtal om jobbsökning eller kompletterande samtal om jobbsökning enligt 6 § 1 mom. 1 och 3 punkten, om den arbetssökande

2) efter grundskolan eller gymnasiet inte har genomgått någon utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter (*arbetssökande som saknar utbildning*) och han eller hon deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 6 kap. i denna lag eller i 22–24 § i lagen om främjande av integration och som beräknas fortgå längre än en månad,

Även om en arbetssökande är arbetslös eller hotas av arbetslöshet, ordnas inte kompletterande samtal om jobsökning enligt 6 § 1 mom. 1 och 3 punkten, om den arbetssökande deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 6 kap. i denna lag eller i 22–24 § i lagen om främjande av integration och som beräknas fortgå längre än en månad och efter grundskolan eller gymnasiet har genomgått utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter.

3 kap.

Arbetsförmedling

6 §

Undantag i fråga om antalet möjliga jobb som ska sökas och granskningsperioden

Om inte något annat följer av 1 mom., 3 § 3 mom. eller 7 §, ska det i sysselsättningsplanen för en arbetssökande som saknar utbildning, och som på det sätt som avses i 6 kap. i denna lag eller i 22–24 § i lagen om främjande av integration deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och beräknas fortgå längre än en månad, för tiden för studierna ingå granskningsperioder på tre månader under vilka den arbetssökande under varje period ska söka tre möjliga jobb. Det som föreskrivs i 1 mom. och i 3 och 7 § tillämpas på jobsökningsskyldigheten från det att ett i 2 kap. 7 § 2 mom. avsett samtal om jobsökning har ordnats för den arbetssökande.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På serviceprocessen för arbetssökande och jobsökningsskyldigheten tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, om arbetssökandens frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån har inletts före ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av 2 och 12 a § i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020) 2 § 1 punkten underpunkt c samt 12 a § 1 mom. 2 punkten och 12 a § 2 mom., sådana de lyder, 2 § 1 punkten underpunkt c i lag 1381/2021, 12 a § 1 mom. 2 punkten i lag 421/2021 och 12 a § 2 mom. i lag (682/2022), som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *arbetslös* en person som

c) inte är studerande på heltid enligt 2 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av studier har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 2 kap. 10 b § i det kapitlet,

12 a §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Kommunerna inom försöksområdena ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa i fråga om

2) tillämpningen av 2 kap. 5 a och 10 b § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och de förutsättningar för att få arbetslöshetsförmåner som avses i dessa paragrafer,

Kommunerna inom försöksområdet kan ge ett i 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsett arbetskraftspolitiskt utlåtande i fråga om följande studier enligt 2 kap. i den lagen:

- 1) studier som avses i 10 § 2 mom. 1–6 punkten,
 - 2) studier som avses i 10 § 2 mom. 7 punkten och som enligt studieplanen pågår högst tre månader utan avbrott eller i perioder,
 - 3) studier som avses i 10 § 2 mom. 7-10 punkten och vars omfattning i sin helhet är mindre än den i punkten i fråga avsedda omfattning som visar att studierna är heltidsstudier,
 - 4) i situationer som avses i 10 a § 2 mom.
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 19 september 2022

Statsminister

Sanna Marin

Arbetsminister Tuula Haatainen

1.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 2 kap. 10 och 10 a §, 13 § 1 mom. och 13 § 2 mom. 2 och 3 punkten samt 7 kap. 2 § 2 mom. 2 punkten och 2 § 4 mom. 1 punkten, sådana de lyder, 2 kap. 10 § i lagarna 1001/2012, 1267/2018, 1240/2020, och 669/2022, 2 kap. 10 a § och 7 kap. 2 § 2 mom. 2 punkten och 7 § 4 mom. 1 punkten i lag 1267/2018 samt 2 kap. 13 § 1 mom. och 13 § 2 mom. 2 och 3 punkten i lag 906/2017, samt
fogas till 2 kap. en ny 10 b § som följer:

Gällande lydelse

2 kap.

Allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

10 §

Studier

En studerande på heltid har inte rätt till arbetslöshetsförmåner. Begränsningen gäller också ferieperioder under heltidsstudier.

Som heltidsstudier betraktas

1) studier där målsättningen är att avlägga yrkeshögskoleexamen, högre yrkeshögskoleexamen eller lägre eller högre högskoleexamen vid universitet,

2) sådana studier enligt lagen om yrkesutbildning som syftar till avläggande av en yrkesinriktad grundexamen eller en del av en sådan examen, eller till genomförande av utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv,

3) gymnasiestudier när deras omfattning enligt lärokursen är sammanlagt minst 150 studiepoäng; gymnasiestudier som ordnas i internat betraktas dock alltid som heltidsstudier,

Föreslagen lydelse

2 kap.

Allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

10 §

Studier

En studerande på heltid har inte rätt till arbetslöshetsförmåner. Begränsningen gäller också ferieperioder under heltidsstudier.

Som heltidsstudier betraktas

1) studier där målsättningen är att avlägga yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen,

2) studier där målsättningen är att avlägga lägre eller högre högskoleexamen vid universitet,

3) sådana studier enligt lagen om yrkesutbildning som syftar till avläggande av en yrkesinriktad grundexamen eller en del av en sådan examen, eller till genomförande av utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv,

Gällande lydelse

4) studier som syftar till genomförande av utbildning enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning,

5) andra studier som ger yrkesfärdigheter än de som avses i 1–4 punkten och vars omfattning enligt studieplanen i genomsnitt är minst fem studiepoäng, tre studieveckor eller 4,5 kompetenspoäng per studiemånad,

6) studier i grundläggande utbildning för vuxna enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) vars omfattning är minst 22 kurser per läsår,

7) andra studier än de som avses i 1–6 punkten och vars omfattning enligt undervisningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar.

En arbetssökande betraktas inte som studerande på heltid, om det på grundval av stadigvarande tid i arbete eller bedrivande av företagsverksamhet under studietiden kan anses att studierna inte utgör något hinder för att ta emot heltidsarbete.

Vid studier som avses i 10 a §, vid studier som ordnas som arbetskraftsutbildning, vid arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån eller vid frivilliga studier enligt 22–24 § i lagen om främjande av integration ska, om studierna har ordnats i perioder, den arbetssökande inte på basis av dessa studier anses vara studerande på heltid mellan perioderna.

Deltagande i utbildning som arbetsgivaren ordnat eller anskaffat med stöd av 7 kap. 13 § i arbetsavtalslagen eller 8 kap. 11 § i lagen om sjöarbetsavtal betraktas inte som heltidsstudier. Om arbetsgivaren helt eller delvis betalar utbildning som arbetstagaren själv har skaffat, anses utbildningen inte vara ordnad eller anskaffad av arbetsgivaren vid tillämpningen av denna paragraf.

10 a §

Kortvariga studier

På en arbetssökandes rätt att få arbetslöshetsförmåner tillämpas inte bestämmelserna i 10 § 1–3 mom., om

Föreslagen lydelse

4) gymnasiestudier när deras omfattning enligt lärokursen är sammanlagt minst 150 studiepoäng; gymnasiestudier som ordnas i internat betraktas dock alltid som heltidsstudier,

5) studier som syftar till genomförande av utbildning enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020),

6) studier i grundläggande utbildning för vuxna enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) vars omfattning är minst 22 kurser per läsår,

7) studier vid öppna universitet och öppna yrkeshögskolor när studierna enligt studieplanen pågår längre än tre månader utan avbrott eller i perioder och deras omfattning i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad,

8) studier som syftar till avläggande av påbyggnadsexamen vid universitet när deras omfattning enligt studieplanen i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad,

9) sådana studier enligt lagen om yrkesutbildning som syftar till avläggande av en yrkes- eller specialyrkesexamen eller en del av en sådan examen och vars omfattning enligt den personliga utvecklingsplanen för kunnandet i genomsnitt är minst 4,5 kompetenspoäng per studiemånad,

10) utbildning vid folkhögskolor eller idrottsutbildningscenter som avses i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) när dess omfattning enligt undervisningsprogrammet i genomsnitt är minst 5 studiepoäng per studiemånad eller 25 undervisningstimmar per vecka,

11) andra än i 1–10 punkten avsedda heltidsstudier som ger yrkesfärdigheter och som i genomsnitt ordnas minst fyra dagar per kalendervecka.

10 a §

Undantag i fråga om studier

Med avvikelse från 10 § betraktas en arbetssökandes studier inte som heltidsstudier, om

Gällande lydelse

1) den arbetssökande har fyllt 25 år innan studierna inleds,

2) den helhet som studierna bildar pågår högst sex månader utan avbrott eller i perioder, och

3) studierna ger yrkesfärdigheter eller stöder företagsverksamhet.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på studier som den arbetssökande bedrivit tidigare endast om studierna bevisligen har avbrutits minst ett år tidigare. Begränsningen gäller inte studier som inletts under ett anställningsförhållande eller under tiden för en periodiserad ekonomisk förmån enligt 3 kap. 6 § 1 mom. eller som bedrivits som arbetskraftsutbildning.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på nytt, när de studier som avses i det momentet har avslutats och personen därefter har uppfyllt arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning börjat löpa från början.

Föreslagen lydelse

det på basis av minst sex månaders stadigvarande tid i arbete eller minst sex månaders stadigvarande bedrivande av företagsverksamhet under studietiden kan anses att studierna inte utgör något hinder för att ta emot ett heltidsarbete.

En arbetssökandes studier betraktas inte heller som heltidsstudier om studierna har inletts under ett anställningsförhållande och arbetslösheten beror på permittering eller uppsägning av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker.

En arbetssökandes studier betraktas inte heller som heltidsstudier

1) mellan perioderna, om studierna har ordnats i perioder och det är fråga om

a) studier som avses i 10 b §,

b) studier som ordnats i form av arbetskraftsutbildning,

c) arbetssökandens frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån,

d) frivilliga studier enligt 22–24 § i lagen om främjande av integration,

2) till den del den arbetssökande deltar i utbildning som arbetsgivaren ordnat eller anskaffat med stöd av 7 kap. 13 § i arbetsavtalslagen eller 8 kap. 11 § i lagen om sjöarbetsavtal; om arbetsgivaren helt eller delvis betalar utbildning som arbetstagaren själv skaffat, anses utbildningen inte vara ordnad eller anskaffad av arbetsgivaren vid tillämpningen av denna paragraf,

3) till den del den arbetssökande deltar i utbildning inom omställningsskyddet enligt 5 a kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice,

4) till den del studierna utgör en del av sysselsättningsfrämjande service.

10 b §

Kortvariga studier

En arbetssökandes rätt att få arbetslöshetsförmån avgörs inte med stöd av 10 och 10 a § och studier inverkar inte heller på hans eller hennes rätt att få arbetslöshetsförmån, om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1) den arbetssökande har fyllt 25 år innan studierna inleds,

2) den helhet som studierna bildar eller de återstående studierna pågår högst sex månader utan avbrott eller i perioder, och

3) studierna ger yrkesfärdigheter eller stöder företagsverksamhet.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på studier som den arbetssökande bedrivit tidigare endast om studierna bevisligen har avbrutits minst ett år tidigare. Begränsningen gäller inte studier som inletts under ett anställningsförhållande eller under tiden för en periodiserad ekonomisk förmån enligt 3 kap. 6 § 1 mom. eller studier som bedrivits som arbetskraftsutbildning.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på nytt när de studier som avses i det momentet har avslutats och personen därefter har uppfyllt arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning har börjat löpa från början, om inte de tidigare studierna har varat högst tre månader utan avbrott eller i perioder.

13 §

Rätt till arbetslöshetsförmån för unga personer som saknar utbildning som ger yrkesfärdigheter

En ung person under 25 år, som efter grundskolan eller gymnasiet inte har genomgått någon utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter (*ung person som saknar utbildning*), ska i föregående ansökningsförfarande som gäller de studier som börjar på höstterminen ha sökt till minst två studieplatser där han eller hon uppfyller kriterierna för antagning som studerande. Studierna kan omfatta utbildning som leder till examen och ger yrkesfärdigheter, eller när det gäller en person som endast slutfört grundskolans lärokurs, vara sådana gymnasiestudier som avses i 10 § 2 mom. 3 punkten. Skyldigheten att söka till en utbildning kan inte uppfyllas genom att söka till en arbetskraftsutbildning. Höstterminen anses börja den 1 september.

13 §

Rätt till arbetslöshetsförmån för unga personer som saknar utbildning som ger yrkesfärdigheter

En ung person under 25 år, som efter grundskolan eller gymnasiet inte har genomgått någon utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter (*ung person som saknar utbildning*), ska i föregående ansökningsförfarande som gäller de studier som börjar på höstterminen ha sökt till minst två studieplatser där han eller hon uppfyller kriterierna för antagning som studerande. Studierna kan omfatta utbildning som leder till examen och ger yrkesfärdigheter, eller när det gäller en person som endast slutfört grundskolans lärokurs, vara sådana gymnasiestudier som avses i 10 § 2 mom. 4 punkten. Skyldigheten att söka till en utbildning kan inte uppfyllas genom att söka till en arbetskraftsutbildning. Höstterminen anses börja den 1 september.

Gällande lydelse

En ung person som saknar utbildning har inte rätt till arbetslöshetsförmån på grundval av arbetslöshet

2) från och med den tidpunkt då den unga personen utan giltig orsak låter bli att inleda en sådan utbildning efter grundskolan eller gymnasiet som leder till examen och ger yrkesfärdigheter eller gymnasiestudier som avses i 10 § 2 mom. 3 punkten, om utbildningen eller studierna börjar vid en annan tidpunkt än höstterminen,

3) från och med den tidpunkt då den unga personen utan giltig orsak avbryter en utbildning efter grundskolan eller gymnasiet som leder till examen och ger yrkesfärdigheter, gymnasiestudier som avses i 10 § 2 mom. 3 punkten eller motsvarande studier utomlands.

7 kap.

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

2 §

Väntetiden för arbetsmarknadsstöd

Väntetid tillämpas inte om

2) heltidsstudier avslutas och arbetslöshetsförmån har betalats med stöd av 2 kap. 10 a § under tiden för studierna,

Väntetiden löper inte och minskas inte, med avvikelse från 3 mom., med den tid som personen har varit på arbetsmarknaden

1) under tiden för heltidsstudier eller en ferieperiod i anslutning till studierna eller en ferieperiod mellan olika läroanstalter, om inte arbetslöshetsförmån under den tiden har betalats till den arbetssökande med stöd av 2 kap. 10 a §,

Föreslagen lydelse

En ung person som saknar utbildning har inte rätt till arbetslöshetsförmån på grundval av arbetslöshet

2) från och med den tidpunkt då den unga personen utan giltig orsak låter bli att inleda en sådan utbildning efter grundskolan eller gymnasiet som leder till examen och ger yrkesfärdigheter eller gymnasiestudier som avses i 10 § 2 mom. 4 punkten, om utbildningen eller studierna börjar vid en annan tidpunkt än höstterminen,

3) från och med den tidpunkt då den unga personen utan giltig orsak avbryter en utbildning efter grundskolan eller gymnasiet som leder till examen och ger yrkesfärdigheter, gymnasiestudier som avses i 10 § 2 mom. 4 punkten eller motsvarande studier utomlands.

7 kap.

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

2 §

Väntetiden för arbetsmarknadsstöd

Väntetid tillämpas inte om

2) heltidsstudier avslutas och arbetslöshetsförmån har betalats med stöd av 2 kap. 10 b § under tiden för studierna,

Väntetiden löper inte och minskas inte, med avvikelse från 3 mom., med den tid som personen har varit på arbetsmarknaden

1) under tiden för heltidsstudier eller en ferieperiod i anslutning till studierna eller en ferieperiod mellan olika läroanstalter, om inte arbetslöshetsförmån under den tiden har betalats till den arbetssökande med stöd av 2 kap. 10 b §,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en arbetssökandes studier som inletts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Bestämmelserna i 2 kap. 10 a § 2 mom. i denna lag tillämpas emellertid om en arbetssökandes arbetslöshet har börjat efter det att lagen har trätt i kraft.

Vid tillämpningen av 2 kap. 10 b § 3 mom. beaktas arbetssökandens tidigare studier för vilka han eller hon har haft rätt till arbetslöshetsförmåner med stöd av de bestämmelser i 2 kap. 10 a § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012) 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten underpunkt c, 2 kap. 7 § 1 mom. 2 punkten och 3 kap. 6 § 3 mom., sådana de lyder i lag 1379/2021, och
fogas till 2 kap. 7 § ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

3) *arbetslös* en person som

c) inte är studerande på heltid enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av studier har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 2 kap. 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

2 kap.

Serviceprocessen för arbetssökande

7 §

Undantag som gäller samtal om jobsökning och kompletterande samtal om jobsökning

Även om en arbetssökande är arbetslös eller hotas av arbetslöshet, ordnas inte samtal om jobsökning eller kompletterande samtal om jobsökning enligt 6 § 1 mom. 1 och 3 punkten, om den arbetssökande

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

3) *arbetslös* en person som

c) inte är studerande på heltid enligt 2 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av studier har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 2 kap. 10 b § i *det kapitlet*,

2 kap.

Serviceprocessen för arbetssökande

7 §

Undantag som gäller samtal om jobsökning och kompletterande samtal om jobsökning

Även om en arbetssökande är arbetslös eller hotas av arbetslöshet, ordnas inte samtal om jobsökning eller kompletterande samtal om jobsökning enligt 6 § 1 mom. 1 och 3 punkten, om den arbetssökande

Gällande lydelse

2) deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 6 kap. i denna lag eller i 22–24 § i lagen om främjande av integration och som beräknas fortgå längre än en månad,

Föreslagen lydelse

2) *efter grundskolan eller gymnasiet inte har genomgått någon utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter (arbetsökande som saknar utbildning) och han eller hon* deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 6 kap. i denna lag eller i 22–24 § i lagen om främjande av integration och som beräknas fortgå längre än en månad,

Även om en arbetssökande är arbetslös eller hotas av arbetslöshet, ordnas inte kompletterande samtal om jobbsökning enligt 6 § 1 mom. 1 och 3 punkten, om den arbetssökande deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 6 kap. i denna lag eller i 22–24 § i lagen om främjande av integration och som beräknas fortgå längre än en månad och efter grundskolan eller gymnasiet har genomgått utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter.

3 kap.

Arbetsförmedling

6 §

Undantag i fråga om antalet möjliga jobb som ska sökas och granskningsperioden

3 kap.

Arbetsförmedling

6 §

Undantag i fråga om antalet möjliga jobb som ska sökas och granskningsperioden

Om inte något annat följer av 1 mom., 3 § 3 mom. eller 7 §, ska det i sysselsättningsplanen för en arbetssökande som deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i 6 kap. i denna lag eller i 22–24 § i lagen om främjande av integration ingå granskningsperioder på tre månader vardera under vilka den arbetssökande ska söka tre jobb som han eller hon har möjlighet att få. Det som föreskrivs i 1 mom. och i 3 och 7 § tillämpas på jobbsökningsskyldigheten från det att ett i 2 kap. 7 § 2 mom. avsett samtal om jobbsökning har ordnats för den arbetssökande.

Om inte något annat följer av 1 mom., 3 § 3 mom. eller 7 §, ska det i sysselsättningsplanen för en arbetssökande *som saknar utbildning, och som på det sätt som avses i 6 kap. i denna lag eller i 22–24 § i lagen om främjande av integration deltar i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och beräknas fortgå längre än en månad, för tiden för studierna ingå granskningsperioder på tre månader under vilka den arbetssökande under varje period ska söka tre möjliga jobb.* Det som föreskrivs i 1 mom. och i 3 och 7 § tillämpas på jobbsökningsskyldigheten från det att ett i 2 kap. 7 § 2 mom. avsett samtal om jobbsökning har ordnats för den arbetssökande.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

*På serviceprocessen för arbetssökande och
jobsökningskyldigheten tillämpas de be-
stämmelser som gällde vid ikraftträdandet av
denna lag, om arbetssökandens frivilliga stu-
dier som stöds med arbetslöshetsförmån har
inletts före ikraftträdandet.*

3.

Lag

om ändring av 2 och 12 a § i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020) 2 § 1 punkten underpunkt c samt 12 a § 1 mom. 2 punkten och 12 a § 2 mom., sådana de lyder, 2 § 1 punkten underpunkt c i lag 1381/2021, 12 a § 1 mom. 2 punkten i lag 421/2021 och 12 a § 2 mom. i lag (682/2022), som följer:

Gällande lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) *arbetslös* en person som

c) inte är studerande på heltid enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av studier har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 2 kap. 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

12 a §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Kommunerna inom försöksområdet ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa i fråga om

2) tillämpningen av 2 kap. 5 a och 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och de förutsättningar för att få arbetslöshetsförmåner som avses i dessa paragrafer,

Kommunerna inom försöksområdet kan ge ett i 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomst-

Föreslagen lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) *arbetslös* en person som

c) inte är studerande på heltid enligt 2 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av studier har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 2 kap. 10 b § i det kapitlet,

12 a §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Kommunerna inom försöksområdena ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa i fråga om

2) tillämpningen av 2 kap. 5 a och 10 b § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och de förutsättningar för att få arbetslöshetsförmåner som avses i dessa paragrafer,

Kommunerna inom försöksområdet kan ge ett i 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomst-

Gällande lydelse

skydd för arbetslösa avsett arbetskraftspolitiskt utlåtande i fråga om följande studier enligt 2 kap. 10 § 2 mom. i den lagen:

1) studier som avses i 1–4 och 6 punkten i det momentet,

2) studier som avses i 5 punkten i det momentet och vars omfattning enligt studieplanen är mindre än fem studiepoäng, tre studieveckor eller 4,5 kompetenspoäng,

3) studier som avses i 7 punkten i det momentet och vars omfattning enligt undervisningsprogrammet är mindre än 25 veckotimmar.

Föreslagen lydelse

skydd för arbetslösa avsett arbetskraftspolitiskt utlåtande i fråga om följande studier enligt 2 kap. i den lagen:

1) studier som avses i 10 § 2 mom. 1–6 punkten,

2) studier som avses i 10 § 2 mom. 7 punkten och som enligt studieplanen pågår högst tre månader utan avbrott eller i perioder,

3) studier som avses i 10 § 2 mom. 7-10 punkten och vars omfattning i sin helhet är mindre än den i punkten i fråga avsedda omfattning som visar att studierna är heltidsstudier,

4) i situationer som avses i 10 a § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .
